

**НЯХАІ ЖЫВЕ МІЖНАРОДНЫ КОМУНІСТЫЧНЫ
ЖАНОЧЫ ДЗЕНЬ — 8 САКАВІКА!**

6 1915
**РАБОТНІЦА
і КАЛГАСНІЦА
БЕЛАРУСІ**

**№ 4
1936 г.**

*Рыгаровіч Соф'я Антонаўна — даярка соўгаса „Рачкавічы“,
Чырвона-Слабодскага раёна, узнагароджаная ордэнам Леніна.*

ШЧЫРАЕ ПРЫВІТАННЕ ОРДЭНАНОСЦАМ ГЕРОЯМ СОЦЫЯЛІСТЫЧНАЙ ЖЫВЁЛАГАДОЎЛІ!

У Маскву, у сталіцу неабдымнага Совецкага Саюза з'ехаліся знатныя людзі соцыялістычнай жывёлагадоўлі на нараду з кіраўнікамі партыі і ўраду.

Перадавыя людзі соцыялістычнай жывёлагадоўлі рапартавалі партыі і ўраду, рапартавалі любімаму правадару народаў таварышу Сталіну аб сваіх поспехах у вырашэнні жывёлагадоўчай праблемы.

Яны дзеліліся вопытам сваёй работы па ўздыму жывёлагадоўлі.

Па прапанове таварыша Сталіна 1373 перадавых майстроў соцыялістычнай жывёлагадоўлі—герояў калгаснай працы, Цэнтральным Выканаўчым камітэтам Саюза ССР узнагароджаны вышэйшай узнагародай—ордэнамі.

ПА БЕЛАРУСКАЙ ССР

ЦВК СССР пастанавіў узнагародзіць

Ордэнам ЛЕНІНА

1. Рыгаровіч Соф'ю Антонаўну—даярку соўгаса „Рачкавічы“.
2. Башкіраву Ефрасінню Сільвестраўну—даярку соўгаса „Крынкі“.
3. Каўдзерка Марылю Францаўну—даярку соўгаса „Дабрынь“.
4. Зянкевіча Фелікса Фаміча—дырэктара соўгаса „Крынкі“.
5. Канстанцінаву Анну Андрэяўну—целятніцу соўгаса „Судкова“.
6. Зайцава Філіпа Савельевіча—загадчыка фермы калгаса імя Чарвякова, Рэчыцкага раёна.
7. Самавалава Васілія Раманавіча—старшыню калгаса „Калінінск“, Уздзенскага раёна.
8. Геліна Аляксея Іванавіча—конюха калгаса імя Молатава, Капыльскага раёна.
9. Батоўкіна Нікіту Ермалаевіча—конюха калгаса „Окцябр“ Прапойскага раёна.

Ордэнам ПРАЦОЎНАГА ЧЫРВОНАГА СЦЯГА

1. Шынкарова Захара Міхайлавіча—брыгадзіра соўгаса „Ціманавіч“.
2. Лешчыліну Анну Цімафееўну—свінарку соўгаса „Ціманавіч“.
3. Кліменкова Івана Адамавіча—загадчыка фермы калгаса імя Кірава, Шклоўскага раёна.
4. Белую Елізавету Васільеву—брыгадзіра соўгаса імя Свядлова.
5. Ганус Юстына Аляксеевіча—аўчара калгаса „Окцябр“, Дрысенскага раёна.
6. Барушкова Грыгора Мінавіча—аўчара калгаса „Гомельскі пролетарый“, Лоеўскага раёна.
7. Раеўскага Міхаіла Васільевіча—старшыню калгаса „Гомельскі пролетарый“, Лоеўскага раёна.
8. Селязневу Васілісу Ермалаеву—загадчыцу фермы калгаса „Беларуская вёска“, Лёзненскага раёна.
9. Камай Петра Сцяпанавіча—конюха калгаса „Красный баец“, Кіраўскага раёна.
10. Рыняк Паўла Андрэевіча—старшыню калгаса „Красный баец“, Кіраўскага раёна.

Ордэнам „ЗНАК ПОЧЕТА“

1. Шамко Фёклу Міхайлаўну—даярку соўгаса імя Свядлова.
2. Гуцаву Анну Паўлаўну—даярку соўгаса імя Ланге.
3. Арэф'ева Грыгорыя Нікалаевіча—дырэктара соўгаса „Рачкавічы“.
4. Аляшкевіча Адама Трафімавіча—старшага ветурача Капыльскага Райземаддзела.
5. Бабошу Ульяну Сяргеяўну—свінарку калгаса „1 мая“, Касцюковіцкага раёна.
6. Дашука Івана Сцяпанавіча—дырэктара соўгаса „Замошша“.
7. Жукоўскага Фёдара Аляксеевіча—брыгадзіра соўгаса „Замошша“.
8. Зянько Надзежду Міхайлаўну—свінарку калгаса „Комунар“, Капыльскага раёна.
9. Петровічава Віктара Іванавіча—начальніка палітаддзела соўгаса „Замошша“.
10. Аксенчык Ніну Гаўрылаўну—свінарку калгаса „Калінінск“, Уздзенскага раёна.
11. Маскалёву Агаф'ю Майсеяўну—брыгадзіра соўгаса „Чырвоны маяк“.
12. Стаскевіча Васілія Іванавіча—загадчыка фермы калгаса „Комунар“, Капыльскага раёна.
13. Грачушнік Елену Іванаўну—свінарку адкормачнай брыгады соўгаса „Нача-Шпакоўшчына“.
14. Пукшанскага Александра Ісакавіча—дырэктара соўгаса імя Свядлова.
15. Аксёнава Егора Іванавіча—старшыню калгаса „1 мая“, Касцюковіцкага раёна.
16. Астапенка Маланню Ермалаеву—свінарку калгаса „Беларуская вёска“, Лёзненскага раёна.
17. Русаковіча Трафіма Ануфрыевіча—зоатэхніка соўгаса „Нача-Шпакоўшчына“.
18. Міруц Івана Герасімавіча—начальніка палітаддзела свінасоўгаса „Нача-Шпакоўшчына“.
19. Сабалеўскага Александра Іванавіча—старшыню калгаса імя Молатава, Капыльскага раёна.
20. Ляшкову Мар'ю Пятроўну—птушніцу соўгаса „Пяскі“.

**Герані соцыялістычнай жывёлагадоўлі БССР, узнагароджаныя
ЦВК СССР ордэнамі.**

Злева направа ў першым раду т. т. Каўдзерка, Башкірава, Канстанцінава—ордэнам Леніна.

У другім раду т. т. Лешчыліна, Белая, Селязнёва—ордэнам Працоўнага Чырвонага Сцяга.

З і 4 рады т. т. Маскалёва, Зянько, Аксёнчык, Бабоша, Астапенка, Ляшкова, Грачушнік,
Шамко—ордэнам „Знак почета“.

Ра
нья
8 с
асаб
Г
наш
ны
чани
ция
наш
энт
еую
С
свет
соц
зна
рад
хав
люд
фор
С
сят
сам
ГН
уся
чуг
ГРА
з і
Н
нац
дал
ДЭ
Р
Бел
кла
нас
пра
сть
Н
з п
раб
Тав
СС
шк
ста
чы
бу
Г
жы
там
раі
рау
кра
Д
інд
цы
вёс
тэх
вы
на
С
лог
роб
яч
лог
шл
вля

8 САКАВІКА ў Краіне СОЦЫЯЛІЗМА

Работніцы, калгасніцы і ўсе працоўныя жанчыны Савецкага Саюза свята 8 сакавіка ў гэтым годзе сустрэнуць асабліва радасна, асабліва ўрачыста.

Грандыёзныя перамогі соцыялізма ў нашай неабдымнай краіне, поўнапраўны ўдзел савецкай жанчыны ў небачаным ў гісторыі чалавецтва соцыялістычным будаўніцтве напаўняюць нашы сэрцы гордасцю і яшчэ большым энтузіязмам у барацьбе за канчатковую мэту—за кунунізм.

Стаханаўскі рух, паказаўшы, якой светлай радасцю з'яўляецца праца пры соцыялізме, вылучыў новых герояў, знатных людзей нашай соцыялістычнай радзімы. Гэта людзі новыя, людзі, выхаваныя і перакаваныя Кастрычнікам, людзі, якія перараслі і адкінулі старыя формы працы і жыцця.

Сярод гэтых людзей тысячы, дзесяткі тысяч жанчын. Побач з імёнамі самага Аляксея СТАХАНАВА, БУСЫГІНА, СМЕТАНІНА, КРЫВАНОСА, усяму свету сталі вядомы імёны Вічугскіх ткачых Марусі і Дусі ВІНАГРАДАВЫХ і тав. АДЗІНЦОВАЙ, якая з імі спаборнічае.

Няма зараз такога кутка на карце нашай вялікай радзімы, дзе-б не ведалі імя Вінніцкай калгасніцы Марыі ДЭМЧАНКА.

Работніцы і калгасніцы ордэнаноснай Беларусі паказваюць гераічныя прыклады работы, як і іхнія сёстры, што насыпаюць другія нашы рэспублікі і працуюць на карысць сваёй соцыялістычнай радзімы.

Юная Лена НОРКІНА, член ураду, з гонарам носіць назву стыханаўкі—работніцы Віцебскай фабрыкі «КІМ». Таварыш ЛЕВАЧКІНА, член ЦВК СССР, газаўшчыца Касцюковіцкага шклозавода не толькі сама працуе па стыханаўску, але і арганізуе ўсіх жанчын свайго прадпрыемства на барацьбу за яшчэ лепшыя паказчыкі.

Гэтыя імёны можна было-б памножыць на сто, тысячы, мільён разоў, таму што расце і множыцца лік гераінь, якія з радасцю працуюць у краіне з мужчынамі ў нашай шчаслівай краіне.

Ажыццяўленне сталінскага плана індустрыялізацыі краіны, перамога соцыялістычных форм гаспадаркі на вёсцы, новыя людзі, авалодаўшыя тэхнікай, — вось што зрабіла мажлівым развіццё стыханаўскага руху ў нашай соцыялістычнай вёсцы.

Стаханаўскі рух, у які ўключыліся лепшыя людзі соцыялістычнага земляробства і жывёлагадоўлі, з'яўляецца ярчайшым доказам ліквідацыі супроцьлегласці паміж горадам і вёскай, па шляху да якой пераможна вядзе нас вялікая партыя Леніна—Сталіна.

Таджыцкая дзяўчынка, піонерка МАМЛАНКАТ, узнагароджаная ордэнам Леніна за прыкладную апрацоўку баваўны, запаліла яркае пымя ў сэрцы выхаванкі дзіцячага дома Антаніны КІРМАШУК, калгасніцы прымежнага Заслаўскага раёна. Разгорнуты стыханаўскі рух у барацьбе за лён, імёны першых Селарускіх стыханавак Ільняводства—таа. БЫКОУСКАЙ і ПЯРЦОБАЙ—яшчэ больш захапіла Антаніну.

«Больш за ўсіх натраплю ільну і паеду ў Маскву, СТАЛІНА пабачу»—вырашыла яна.

Вынікі атрымаліся дзівосныя: 150 кг. ільнявалакна натрапала ўручную Антаніна Кірмашук за дзень. Гэта ўсе-саюзны, ніколі дагэтуль не перакрыты рэкорд.

Такіх-жа гераінь дае і наша жывёлагадоўля. Таварыш БЕЛАЯ, якая выступала ў Маскве ў прысутнасці таварыша СТАЛІНА, тав. Селязнёва—адна з лепшых нашых загадчыц АТФ, тав. Каўдэрка, якая ўзяла на сябе абавязальства даць па 5.000 літраў малака ад кожнай каровы! І гэтыя людзі, якія самі працуюць добра і вядуць і будуць весці за сабой усю калгасную масу да ажыццяўлення слоў таварыша СТАЛІНА аб уздыме жывёлагадоўлі.

16 ордэнаносак—работніц соцыялістычнай жывёлагадоўлі Беларусі—вось ацэнка, якую дала партыя і ўрад на чале з вялікім мудрым Сталіным рабоце жанчын на нашых фермах.

«Дабіцца ў бліжэйшыя 3—4 гады не менш 7—8 мільярдаў пудоў зярна»—сказаў таварыш Сталін.

«І даб'ёмся»—прагучэла ў адказ з мільёнаў вуснаў, з усіх канцоў Савецкага Саюза.

Уся шматмільённая жаночая армія калгасных палёў побач з мужчынамі прыступіла да падрыхтоўкі да пасунай пад гэтым позунгам вялікага правядыра.

Ордэнаноска Рая Бляхерава, аграном Менскай МТС, барацьбу за 7—8 мільярдаў пудоў хлеба лічыць сваёй кроўнай справай. Агратэхгурткі, хатылабараторыі, дасканалая праверка чыстасортнасці насення, правільнасць севазвароту—вось яе штодзённая, упартая работа цяпер.

З ёю пераклікаецца член ЦВК СССР, брыгадзір трактарнай брыгады Зоя РАЧОК (Капыльскай МТС), якая першая падпісала адрозву трактарыстаў аб апрацоўцы 1.000 га.

Не менш гэтых юных прадстаўніц соцыялістычнай вёскі ўпэўнена ў перамозе 53-гадовая САКОВІЧ, званнявая Дэмчанкаўскага звяна (Орша).

«У нашай краіне няма старасці»—кажа тав. Саковіч.

І сапраўды, яна адчувае сябе мападой і шчаслівай. Яна член ураду, як

і сотні другіх жанчын нашай краіны, яна вучыцца і працуе над павышэннем свайго культурнага ўзроўня, як і сотні тысяч другіх жанчын нашай краіны, яна адчувае няўтомныя клопаты аб сабе, як і мільёны другіх жанчын нашай краіны.

Сталінскі статут сельгасарцелі, прыняты на II усесаюзным з'ездзе калгаснікаў—ударнікаў, і правядзенне яго ў жыццё яшчэ больш паказала, якімі клопатамі і ўвагай абкружае партыя і ўрад жанчыну-калгасніцу.

З нянавісцю ўспамінае калгасніца сваё жахлівае мінулае, такое падобнае да сучаснага жанчыны за рубяжом. Напружаная, непраглядная праца, паслухмянае падпарадкаванне пану, мужу, папу, роды ў хляве, пры дапамозе бруднай бабкі-павітухі, а часта—у полі пад скірдай—вось што ведала наша сялянка да рэвалюцыі, вось што ведае і зараз працоўная жанчына капіталістычных краін.

А ў нашай краіне, пры свядомай радаснай працы, пры поўным раўнапраўі з мужчынай, жанчына атрымала рад новых праў, якія ахоўваюць яе як маці. Водпускі на месяц да радоў і на месяц пасля радоў атрымлівае наша калгасніца.

Гэты пункт унесен у статут па асабістай прапанове таварыша Сталіна.

Сетка хат-радзільняў, узмоцненая работа нашай савецкай медыцыны над абезбольваннем родаў яшчэ больш гавораць нашай жанчыне пра клопаты аб ёй.

Усё больш узрастаючая колькасць дзіцячых устаноў, грамадскіх столовых, пральняў, гэтых «расткоў кунізма», як сказаў В. І. ЛЕНІН,—вызваляе нашу жанчыну ад хатняй гаспадаркі і робіць для яе даступнай вольную працу.

Жанчыны—лётчыкі, парашутысты, пісьменнікі, паэты, хімікі, фізікі, мастакі, скульптары—няма такой галіны працы і ведаў, дзе не было-б жанчын.

І ўсе яны адрозніваюцца вялікай любоўю да сваёй радзімы, вялікай адданасцю партыі і мудраму правадыру яе таварышу Сталіну, які даў усім працоўным нашай краіны шчаслівае, культурнае, заможнае жыццё, які асабіста сачыць за вылучэннем жанчын на кіруючыя пасады.

Пролетарыят усяго свету з напружанай радасцю сочыць за поспехамі соцыялістычнага будаўніцтва ў нашай краіне. І калі фашысты зарубажных краін спрабуюць парушыць наша мірнае будаўніцтва, савецкая жанчына разам з усім вялікім савецкім народам сустрэне удар ворага сваімі грудзямі, сваімі ведамі, сваёй адвагай, сваёй мужнасцю.

НАДЗЕЙНЫ АПЛОТ СОЦЫЯЛІЗМА

23 лютага Совецкі саюз святкаваў 18 гадавіну Чырвонай арміі.

Народжаная ў агні вялікіх баёў за соцыялізм, яна расла і ўмацоўвалася ў змаганні з імперыялістамі ўсяго свету і белагвардзейскімі генераламі.

Чырвоная армія заўсёды перамагала. Кроўна звязаная з усім савецкім народам, пад кіраўніцтвам вялікай партыі Леніна—Сталіна, яна заўсёды пільна ахоўвала і ахоўвае граніцы нашага Саюза, яго заводы і фабрыкі, гарады і вёскі, свабодную працу савецкага народа, які наша партыя вядзе да камунізма.

Партыя і ўрад няўхільна праводзяць палітыку міра. Аднак фашысты капіталістычных краін злосна і ненавісна глядзяць на наша мірнае соцыялістычнае будаўніцтва і рыхтуюць новую бойню супроць нашай краіны, супроць краіны соцыялізма.

«Ні аднаго вяршка чужой зямлі не хочам, але і сваёй зямлі, ніводнай пярдзі сваёй зямлі не аддамо» — сказаў таварыш СТАЛІН. Вось чаму мы займаемся аснашчэннем Чырвонай арміі першакласнай тэхнікай, вось чаму мы павялічылі бюджэт на абарону краіны з 8,2 млрд. рублёў да 14,8 мільярдаў.

Жалезны нарком—першы маршал Савецкага Саюза таварыш ВАРШЫЛАЎ сказаў: «калі ва ўсе гады свайго жыцця Чырвоная армія была моцна гатоўнасцю да канца абараняць сваю кроўную, родную справу, то зараз, калі баявы рэвалюцыйны дух памножан на лепшую баявую тэхніку, на веды, на багацце нашай краіны, мы больш упэўнена, чым калі-небудзь стаім на варце савецкіх граніц».

Сур'ёзна і напруджана вучыцца Рабоча-Сялянская Чырвоная армія. Высокая палітычная свядомасць, моцная жалезная дысцыпліна, барацьба за высокае аўладанне тэхнікай, за знішчэнне аварыйнасці, за выдатную стралковую, тактычную і агнявую падрыхтоўку, робяць нашага байца і камандзіра самым выдатным байцом у свеце.

Стаханаўскі рух, які ахапіў усю нашу краіну, бурна падхоплен і ўсёй Чырвонай арміяй. Мы ўжо сёння ведаем многа тысяч і дзесяткаў тысяч байцоў і камандзіраў—стаханаўцаў нашай вялікай і непераможнай Чырвонай арміі.

Наша армія моцна яшчэ і тым, што яна апіраецца на ўвесь савецкі народ. Рабочыя і работніцы, калгаснікі і калгасніцы — вось лепшыя сябры Чырвонай арміі, вось лепшыя яе рэзерв у эпоху мірнага будаўніцтва і на выпадак будучай вайны.

Савецкая жанчына добра адчувае сваю сувязь з Чырвонай арміяй. Лепшыя нашыя жанчыны і дзяўчаты, лепшыя стаханаўкі нашых фабрык, заводаў і калгасных палёў вучацца і авалодваюць тэхнікай вайскавай справы, каб у патрэбны момант разам з Чырвонай арміяй стаць на абарону сваёй соцыялістычнай радзімы.

Не мала дзяўчат налічваецца ў радах нашых спаўных пілотаў, парашутыстаў, планерыстаў. Тысячы іх здалі нормы на варшылаўскага стралка, на значок «ГПА», «ГСА».

На фабрыках «Сцяг індустрыялізацыі», «НІМ» (Віцебск), «Праца» (Гомель) і радзе іншых прадпрыемстваў жанчыны працуюць цэлымі зменамі ў супроцьгазах. Работніцы Менскай фабрыкі «Кастрычнік» прымаюць удзел у пераходзе Менск—Масква ў супроцьгазах і супроцьпрытных камбінезонах. Дзяўчаты Полаччыны ўдзельнічалі ў пераходзе Полацак—Менск у супроцьгазах, работніцы Касцюковіцкага шклозавода рыхтуюцца да дня адчынення з'езда ЛКСМБ прыйсці ў супроцьгазах у Менск. Гэта дае нашым жанчынам яшчэ большую загартоўку, вытрыманасць, адвагу, мужнасць супроць тых, хто адважыцца пасягнуць на наша мірнае будаўніцтва.

Наша Беларуская Соцыялістычная рэспубліка знаходзіцца на рубяжы з капіталістычным Захадам. Гэта прымушае нас быць асабліва пільнымі да

нашых ворагаў. Калгасніцы шмат дапамагаюць нашым байцам у ахове граніц свяшчэннай савецкай зямлі. Ні адзін дыверсант, шпіён, падпальшчык вайны беспакarana не пройдзе на нашу зямлю.

У ліку лепшых пагранічнікаў, узнагароджаных у дзень святкавання 15 гадавіны пагранічнай аховы НКУС, ёсць калгасніца ЯНОЎСКАЯ з Дзяржынскага раёна і піонерка калгаса «Вольны шлях», Плешчаніцкага раёна, Ванда ЛЯШКЕВІЧ, якія актыўна дапамагалі пагранічнікам і неаднаразова затрымлівалі парушальнікаў савецкай граніцы.

Няма ніводнага кутка нашай краіны, дзе-б жанчына не прымала актыўнага ўдзелу ва ўмацаванні абароназдольнасці краіны. Яны вучацца выдатна плятаць, трапна страляць, добра валодаць супроцьгазам, адначасова абкружаючы любоўю і клопатамі нашу родную Чырвоную армію. Усё гэта жанчына Савецкага Саюза робіць таму, што бязмежна любіць сваю радзіму і бязмежна аддана справе партыі Леніна—Сталіна.

Наша Чырвоная армія, колькасца ўзросшая да 1 мільёна 300 тысяч чалавек — надзейны вартавы Савецкага саюза. Яна прадстаўляе моцную сілу, якая гатова: «адказаць усесакрышальным ударам на ўсялякія спробы ступіць на Савецкую тэрыторыю» (Тухачэўскі).

А ЖЫЦЦЯЎЛЁНАЯ МАРА

Сярод балот і лясоў расла дзяўчынка—гарэзлівая і блакітнавокая Клава—дачка чыгуначніка рабочага. Часта, калі не паспявалі яшчэ астыць рэйкі ад толькі што прагрымеўшага ў далеч цягніка, правёўшы яго прагным поглядам, яна клалася на вільготны шчэбень, слухаючы як звяняць і спяваюць рэйкі, удыхаючы гарачыя пахі зямлі. Праляталі ў небе вялікія птушкі—яна ўскаквала, з крыкам бегла ўздоўж чыгуначнага насыпу і сумна глядзела, як паволі знікаюць яны над лесам у блакітным, ясным небе Палесся—шырокакрылыя, шчаслівыя птушкі.

З дзяцінства адна з самых патайных, гарачых мар яе было стаць пілотам, узняцца ў вышыню, туды, дзе птушкі лятаюць, дзе столькі прастору і святла. Прага жыцця, вялікага і яркага жыцця, прага ведаў—вось чым гарэла яна заўсёды. І калі пасля сканчэння Гомельскага аўтамеханічнага тэхнікума Клава трапіла на вытворчасць, яна пачала яшчэ больш працаваць над сабой, чытаць, паглыбляць свае веды. А калі пры Менскім аэраклубе адкрыўся прыём у лётную школу, яна адна з першых пашла туды.

У лётнай школе вучоба адбылася без адрыву ад вытворчасці. Слэсары, токары, механікі, сталяры, вечарамі ў высокіх пакоях аэраклуба, праходзілі курс лётнай справы.

Год мінуў непрыкметна. Сярод выпускнікоў—адзіная дзяўчына Клава Лабзо. Усе прадметы яна здала на „выдатна“. Яна гонар школы. У яе за спіною ўжо 278 палётаў: 38 гадзін 40 хвілін у паветры. Надзвычайнае веданне механізмаў, добрая арыентаваўка і кемлівасць. Пры злачы залікаў яна атрымала падзяку ад камандзіра звяна за вышэйшую тэхніку пілатажа.

* * *

Бабулька моўчкі стаіць у баку. Яна прыкметна хвалюецца. Гудуць прапелеры, рассякаючы паветра, прабягаюць, падскакваючы самалёты на старт і іх крылы блішчаць на сонцы. Тут і там стаяць групамі, мітусяцца людзі ў сініх камбінезонах і шлёмах. Яны весела размаўляюць і смяюцца.

А бабулька, што стаіць у баку, хвалюецца. Яна са страхам паглядае ўгару, дзе ў блакітным небе кружацца самалёты.

Каля бабулькі дзяўчына. Яна таксама ў сінім камбінезоне, толькі невялікі брызок белакурых валос выбіваецца на лоб з-пад шлёма. Блакітныя вочы глядзяць на маці ласкава і ўважліва.

— Мама, ты не палохайся! Гэта зусім, зусім не страшна, ні кропелькі не страшна.

Праз аэрадром буйнымі крокамі ідзе начальнік школы. Ён падыходзіць і кратка вітаецца.

— Як самаадчуванне, таварыш Лабзо?

— Надзвычайнае, таварыш начальнік!

— Ляцім?

— Ёсць, ляцім, таварыш начальнік!

Лёгка вецер шавеліць брызок валос на ілбу дзяўчыны.

— Я хутка звярнуся, мама. Толькі крышку шагну ў паветра і звярнуся,—усміхаючыся кажа яна і ідзе ўслед за начальнікам да свайго „У-2“.

З кабіны выскаквае тэхнік. Падаецца каманда. Дзяўчына сядзе ў парэдную кабінку. Самалёт дрыжыць ад нецярплівасці і потым кідаецца ўперад. Са старту ён ідзе крышку ў бок, набіраючы вышыню. Лётніца ўмела кіруе машынай.

Некалькі вялікіх кругоў над аэрадромам і назад — нельга больш, а хацелася-б палятаць далёка, далёка..

... А ўверсе—даль блакітная, глыбокая, як прадонне.

Праходзяць хвіліны, самалёт плаўна ідзе на пасадку. Дзяўчына выходзіць з кабіны, знімае акуляры. А бабулька на тым-жа месцы, стаіць як і раней,

і як быццам не бачыць дзяўчыны. Дачка падыходзіць лёгкай паходкай.

— Вось і ўвесь страх...

Бабулька ўздрыгвае. Яна кранаецца за вопратку дзяўчыны.

— Усё?

— Так! Бачыш, гэта-ж зусім лёгка,— кажа лётніца ўсміхаючыся.

* * *

Пра многае мараць дзяўчаты ў нашай краіне. І няма такой мары ў нас, якую нельга было-б ажыццявіць. Іх багата—што мараць, і твораць, пра іх можна напісаць тамы. Яны ўсюды—і на баваўняных палях Узбекістана, і ў гарадах сцюдзёнай Поўначы, і на квітнеючай зямлі прымежнай Беларусі. Яны ператвараюць свае мары ў сапраўднасць і спяваюць песні справамі сваімі, песні жыцця вялікага і радаснага. І сярод тысяч іх белакурая дзяўчына—пілот Клава Лабзо.

М. Блісцінаў.

Лётчык Лабзо.

ЖОНКА КАПІТАНА

(Нарыс)

Анастасія Лукінічна прачытала ў «Красной Звезде» пра тое, як італьянскія самалёты бамбадыравалі шпіталь Чырвонага Крыжу ў Абісініі.

Яна павольна адкінула на спінку крэсла, заплюшчыла вочы і мімаволі аддалася ўспамінам.

Тады яна толькі ўступала ў жыццё,—семнаццацігадовая дзяўчына, з карымі вачыма і непакорнымі кудзеркамі, з вельмі нескладанай біяграфіяй дзіцяці рабочага. А ўжо засталіся назаўсёды ў яе памяці, як перажытая была, жалезныя смерчы Львова, Бродаў, Брэст-Літоўска. Засталося тарахценне санітарнай двуколкі па высмаленых вайной галіцыйскіх палетках, шрапнельныя разрывы, мітусяніна чыгуначных саставаў, крыкі, стрэлы і.. кроў.

На станцыі Замір'е, за Менскам, у палявы лазарэт уляцеў веставы:

— Палякі бяруць прыцэл на палаткі... Не зважаюць на чыр-

воны крыж. Ратуйце раненых і самі...

У гэты самы момант над лазарэтам разарваліся два снарады. Побач з сястрой міласердзія—Анастасіяй Лукінічнай Разанцавай—паваліўся забіты асколкам доктар. У другой палатцы смяротна параніла правізара, сястру, двух санітараў...

Яснавяльможныя «носіты культуры і цывілізацыі» дзейнічалі тады супроць нас такімі-ж «культурнымі» сродкамі, як зараз італьянскія імперыялісты—супроць «дзікіх» эфіопаў,—прыгадала Анастасія Лукінічна.

І вось цяпер былая сястра міласердзія, прайшоўшая з гераічнымі часямі Чырвонай арміі ўсе франты, жанчына, падзяляўшая ўвесну рэспублікі яе радасці і трывогі, сядзіць у прасторным, чыстым пакоі сваёй кватэры на Старажоўскай вуліцы. Электрычная люстра залівае святлом беласнежную скацерку. Праменні дробяцца на нікеляваным самарвары, на мяккіх фарбах каўра,

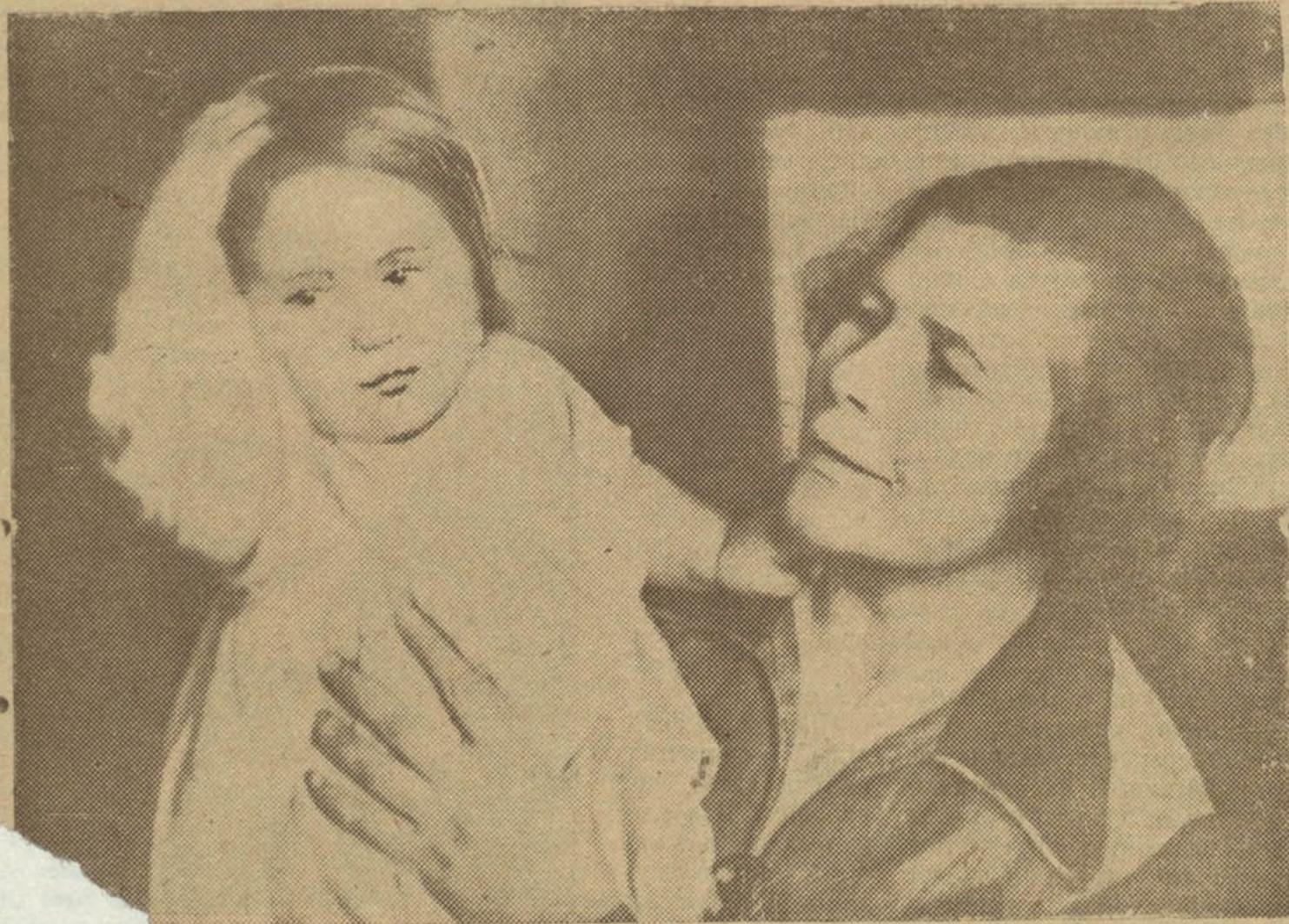
на шматлікіх партрэтах правядыроў.

Супроць Анастасіі Лукінічнай сядзіць яе муж—капітан №-скага кавалерыйскага палка, удзельнік грамадзянскай вайны. Тут-жа побач на маленькім крэсліцы ажыўлена «размаўляе» і жэстыкуліруе самы «стары» член сям'і: адзінаццацімесячная Наталля Нікалаеўна.

— Ну, перш за ўсё, раскажы пра свае стралковыя поспехі,—звяртаецца капітан да жонкі,—ты-ж у нас выдатніца!

— Што-ж поспехі?—крыху сарамліва гаворыць Анастасія Лукінічна.—Наша палкавая жаночая каманда—шэсць чалавек—заняла, праўда, улетку першае месца ў дывізіі... 3 45 ачкоў я, асабіста, выбіваю 43!.. Гэта правільна...

— Вось бачыце!—усміхаецца капітан Разанцаў. А вазміце грамадскую работу! Усюды яна паспявае: і ў Доме Чырвонай арміі, і ў палкавым клубе—у палітуртках, у рэдкалегіі, у хоры...

Маш і да ка "Знашавы.

Цяпер, праўда, малое пера-
шкаджае крыху! А то-ж цікава.
12-га, памятаю, выступала яна з
хорам у клубе, а 13-га дачка на-
радзілася! Да апошняй хвіліны,
што называецца, на баявым па-
сту была!—дадае ён, жартуючы.

— А што пра быт,—працягвае
далей гутарку Анастасія Лукініч-
на,—дык самі ведаеце: жывем і
лепш, і весялей! Вось нядаўна
набыла сабе добрае паліто; за-
ўважаеце—навейшай канструк-
цыі радыёпрыёмнік! Ходзім час-
ценька ў тэатр, кіно. Шчыра ка-
жучы, — найбольш падабаюцца
мне такія рэчы, як «Міжбур'е»,
«Мяцеж», «Чапаеў». Мусіць ва-
якці дух яшчэ не выветрыўся з
мяне!

— І не толькі яна адна такая
баявая ў мяне. І Наталья Ніка-
лаеўна не адстае,—Натачка, дзе
Варашылаў?

Залатавалася дачка капітана

беспамылкова паказвае на парт-
рэт першага маршала Саюза.

— Натачка, зрабі дзядзі Вара-
шылаву «Будзь гатоў!».

Маленькая, пухкая ручонка
згінаецца ў піонерскім салюце...

— А Сталіна мая Натка пазнае
ўсюды—у любой кніжцы, на лю-
бым плакаце...

... На лакараванай этажэрцы—
стопка акуратна складзеных кні-
жак.

Тут Ленін, Сталін, тут і класікі
і сучасная мастацкая літаратура.
За апошні час Разанцавы прачы-
талі калектыўна, удваіх «Цусі-
му», «Человек меняет кожу»,
«Как закалялась сталь».

Штодня Анастасія Лукінічна
ўважліва чытае «Правду», «Крас-
ноармейскую правду» і «Красную
звезду».

— Як толькі чуць-чуць пастаў-
лю Нату на ногі,—заяўляе «капі-
танская жонка», — абавязкова

ізноў пайду на работу! Я-ж
апошнія чатыры гады беспера-
пынку працавала ў ваенным
кааператыве.

У калішняй Расійскай імперыі
жонкі афіцэраў уваходзілі ў
прыказку сваёй тупасцю, абме-
жаванасцю жаданняў і імкнен-
няў, і ў той-жа час—разбэшча-
насцю. Іхная думка сапраўды не
пералятала прасла сплетняў,
гультайства. Іначай і не магло
быць!

Процілеглы класавы склад ка-
мандзіраў Рабоча - Сялянскай
Чырвонай арміі вылучыў і новы
тып жонкі савецкага лейтэнанта,
капітана, палкоўніка. І хіба не
бліскучым прыкладам баявога
таварыша нашага камандзіра,
яго чулага друга і разам з тым—
прыкладам развітай і актыўнай
савецкай жанчыны з'яўляецца
Анастасія Лукінічна Разанцава?..

Т. КЛЯШТОРНЫ

На варце

Марозная ноч. Цішыня і спакой.
Стаіць пагранічнік на варце сваёй.
Ён зорка глядзіць за спакоем граніц
Ці скрыпне сасна, ці сава праляціць—

Ён зброю сціскаючы—ўвесь на чаку,
Патроны на месцы, рука на курку.
Хай ноч, хай мароз, хай вакол туманы,
Граніц не праройдзе падпальшчык вайны.

Трымаючы зброі халодную сталь,
Пра сына ён думае гледзячы ў даль.
Сын піша: Вучуся, ударнік цяпер,
А вырасту—буду тады інжынер,

А можа па ўсіх акіянах зямлі
Савецкія буду вадзіць караблі.
Я хочу машыны, завод будаваць,
Таксама ў паветры я хочу лятаць,

Як нашая мама. Ты чуў, ці не чуў?
Я з мамаю лётную справу вучу.

Вялікія поспехі маем, павер,
І мама ня толькі ўжо мама цяпер,

А нашая мама—таварыш пілот,
І заўтра яна вылятае ў палёт!..
Марозная ноч. Цішыня і спакой.
Стаіць пагранічнік на варце сваёй.

Ён думае, ў ноч утаропіўшы зрок:
„Вучыся, вучыся, мой любы сыночкі!
Навука і радасць—усё для цябе,
Адкрыта навокал дарога табе.

І горы, і рэкі, і скарбы зямлі,
Лясы, дзе звяры толькі вечна жылі,—
Прастор для вялікіх шчаслівых надзей,
Усё гэта для нашых савецкіх людзей“.

Хай бура, хай гром над сусветам грміць,
Ніхто не праройдзе савецкіх граніц!

Няхай жыве наша родная непераможная Чыр-
воная армія — магутны аплот мірнай працы
народаў СССР, верны вартавы заваяванняў
вялікай соцыялістычнай рэвалюцыі!

Дырэктыр МТС

У невялічкім пакоі, у скромнай абстаноўцы раённай установы, за пісьмовым сталом сядзіць маладая жанчына. На яе смуглым твары свецяцца спакойныя карыя вочы. Перад ёй разгорнут вытворчы план—план падрыхтоўкі да сяўбы.

Гучна прагучэў тэлефонны званок.

— Слухаю. Так, Глезіна. Гэта майстэрні? Як у вас сёння з рамонтам трактароў? Усё ў парадку? Да 20 лютага рамонт трактароў павінен быць скончан! Старацца мала, трэба зрабіць. Вы, таварыш Райхман, з Усікавым і Левіным—не дрэнныя механікі і можаце забяспечыць гэта. Помніце: баявы загад аб 7—8 мільярдах пудоў хлеба павінен быць выканан.

У адчыненых дзвярах малады, белакуры хлапец:

— Можна, таварыш дырэктар?

— Уваходзьце. Што трэба?

— Хачу на трактарыста вучыцца. Я скончыў курсы шофераў, ведаю матор...

— Чаму вы так позна прыйшлі? У нас на курсах 55 чалавек. Вольных месца няма, ды і вучоба ўжо канчаецца. А вось 10-га лютага будуць арганізаваны курсы трактарыстаў гусенічнага трактара „Чэлябінец“. Калі хочаце паступіць, падайце заяву.

У 1933 годзе загад партыі аб мабілізацыі моцных камуністаў на працу ў палітадзелы перакінуў Глезіну з Маскоўскага вуза ў родныя краі, памочнікам начальніка палітадзела па жонрабеце. Папрацавала яна каля двух год і ў момант рэарганізацыі палітадзелаў была прызначана дырэктам МТС.

Тав. Глезіна прыняла машына-трактарную станцыю ў разбураным стане. План за 1934 год быў выканан толькі на 49 проц., сабекошт быў высокі. Давялося наладжваць работу па-новаму.

Тав. Глезіна.

Значна дапамог ёй аграном, які добра ведае гаспадарку кожнага калгаса. Тав. Глезінай удалося выцягнуць МТС з глыбокага прарыву, і нават адмовіцца ад датацыі. План натурплаты МТС перавыканала на 12000 рублёў. Па вытворчым паказчыкам МТС займае зараз другое месца ў БССР. Стрэлка паказчыкаў поспехаў МТС увесь час узнімаецца ўгару.

Зараз надыходзіць пасяўная, прадстаіць барацьба за высокі

ўраджай. Ці ўсё падрыхтавана? Ці з усімі калгасамі заключаны дагавары? Дырэктар прадумвае кожную дэталю. Упэўненасць у перамозе, загартоўка баявых год і вопыт мінулага году навучылі яе багата чаму.

Чоткая работа МТС падцягвае і калгасы. Там разгараецца полымя стаханаўскага руху, мацнее дысцыпліна. Падрыхтоўка да пасяўнай праходзіць пад баявым лозунгам „за 7—8 мільярдаў пудоў хлеба“.

Калгас „Калгасная праца“ ідзе ўперадзе па выкананню ўсіх мерапрыемстваў. Старшыня калгаса тав. Карпенка быў у Менску на ўсебеларускім злёце майстроў ураджайнасці. А старшыня калгаса імя Дзяржынскага Дворнік—ініцыятар стаханаўскай дэкады ў раёне.

Зараз у дырэктара нарада па прагляду вытворчага плана. План павінен быць рэальным і рэнтабельным.

— Трэба ўважліва, таварышы, прааналізаваць наш план, пакуль ёсць на гэта час, і выправіць усе памылкі. Не забывайце, што перад намі пытанні барацьбы за правільнае выкарыстанне

трактарнага парка, за ўкараненне агра-тэхнікі, за максімальнае скарачэнне выдаткаў. У гэтым годзе мы павінны выйсці на першае месца.

Голас дырэктара гучыць упэўнена.

Так працуе і жыве адданы баец, камандзір аднаго з участкаў нашай соцыялістычнай гаспадаркі—тав. Глезіна.

А. Алмацінская.

Рэчыцкі раён.

Дамо
5.000
літраў

Звычайна, калі пачынаеш расказваць пра радасць і шчасце, у галаву лезуць думкі аб мінулым няшчасці і горачы. Тады яшчэ цікавей і прыгажэй выглядае наша сучаснасць.

Які кантраст, якое бяздонне ляжыць паміж першай паловай майго жыцця і другой.

Мне ўжо 30 год, і палову іх я змарнавала на купніках і хмызняках, пасучы чужую жывёлу. Жыла я ў беднай хаце бацькоў упрогаладзь. Бацька батрачыў у памешчыка. Сям'я складалася з 8 душ. Хлеб трапляў на стол рэдка.

І было-б і са мною тое, што з бацькамі, але вышла па інакшаму. Рэвалюцыя прагнала памешчыкаў. А ў 1921 годзе, у маёнтку, на памешчыцкіх абшарах савецкая ўлада арганізавала соўгас. У гэтым-жа годзе на работу ў соўгас прышла і я.

Тут пачалася другая палова майго жыцця. Шэсць год працавала я на полі, а вось ужо дзевяты год, як я даглядаю жывёлу соўгаса.

Спачатку цяжкавата прыходзілася. Будынкаў і інвентара ў нас не было. На ферме стаяла ўсяго 40 галоў жывёлы. Займаліся мы і паляводствам і жывёлу гадавалі, а добрых вынікаў ні з аднаго, ні з другога не было.

З кастрычніка 1932 года наш соўгас стаў жывёлагадоўчым. За гэты час выраслі людзі, вырасла і ферма. У 1935 годзе мы мелі ўжо 250 кароў і 331 галаву маладняка. У тым-жа годзе мы здалі дзяржаве 127 цэнтнераў масла і 259 цэнтнераў мяса. План пашырэння фермы быў выканан на 103,2 проц.

Мы добра гадуем маладняк. У нас на ферме некаторыя пяцімесячныя цёлкі важаць па 220

кілаграм і гэтая вага кожны дзень павялічваецца ў сярэднім на 1250 грам.

Расце сярэдні ўдой на карову. 18 кароў нашай фермы даюць

у год па 2500 літраў і больш тлустага малака. Мая група кароў дала найвышэйшыя паказчыкі па соўгасу. За мінулы год з 9-ці кароў я надаіла 31.779 літраў малака. На адну карову, такім чынам прыходзіцца 3.531 літр. А ў пачатку мінулага году мы планавалі надаць з гэтых кароў усяго 13050 літраў малака.

Я не ведаю, як прасцей мне перадаць свой вопыт. Галоўнае ў маёй рабоце—вучоба. Я займаюся ў зоатэхнічным гуртку і больш за ўсё вучуся дома. Сабрала кніжкі аб тым, як павысіць удойнасць, як даглядаць жывёлу. Ёсць у мяне і на іншыя тэмы кніжкі. У вольны час я чытаю іх, прадумваю, параўноўваю з тым, як сама працую.

Кожны дзень я падмываю вымя кароў цёплай вадой і выціраю чыстым ручніком. Перад дойкай раблю масаж вымені, здойваю, ад гэтага малако робіцца больш тлустым. Даю ка-

роў як мага хутчэй. Хуткасцю дойки я дасягаю вялікага ўдою. Калі карова пачала адпускаць малако, тады не зявай, бяры колькі можна.

А зараз мне хочацца расказаць аб сваёй радасці. За добрую работу мяне прэміравалі 7 разоў. Але каштоўнейшай прэміяй для мяне было тое, што мяне паслалі на акруговы злёт стаханаўцаў. Там мяне прыняў наш усебеларускі стараста **Александр Грыгоравіч Чарвякоў**. Я расказала яму аб сваёй рабоце і дала слова, што не 3, не 4, а 5.000 літраў удою дам з каровы ў гэтым годзе. Там мяне прэміравалі патэфонам.

Усхвалявалі мяне гэтыя дні. Падумаць толькі, кожнай дробязцю цікавядца нашы кіраўнікі, аб асобных каровах нават распытваюць.

І вось, калі я прыехала дамоў, работа ў нас пашла яшчэ лепш. Да злёту наша брыгада за суткі ў сярэднім надойвала 248 літраў малака, а зараз—303 літра. Па маёй групе ўдой павысіўся яшчэ больш. Карова «Прыма» раней давала ў суткі—12 літраў, а зараз—17. З каровы «Вера» раней я надойвала 10 літраў малака, а зараз—15 літраў.

Вось як працую я. Ну, а жыву, здаецца яшчэ лепш, чым працую. Мне адрамантавалі кватэру. Пасля работы прыдзеш у хату—у ёй утульна, чыста і цёпла. Патэфон завядзеш, паслухаеш, пачытаць сядзеш. Жыццё маё стала сапраўды радасным.

Зараз мяне пасылаюць у Маскву. Там і любімаму **Сталіну** скажу:

— 5.000 літраў з каровы дам!

Каўдэрка Марыя Францаўна

Соўгас «Добрынь», Ельскага р.

ПЕРШАЕ СЛОВА

Да надыходзячага пленума саюза савецкіх пісьменнікаў, які адкрываецца ў Менску і прысвечаны савецкай паэзіі.

Ішлі праз Менск атрады франтавыя:
Ваякаў панства гналі змагары.
Першы раз убачыў вас тады я,
Беларусі песняры.
Не забыцца мне пра кіпы звязак
Беларускага пісьма.
І легенд, і вашых дзіўных казак
Прыгажэй нібы няма.
Ды жыццё ўсё казкі перакрыла.
Гул будзёры мкне з усіх канцоў.
Сёння ў Менск—вясёлы, быстракрылай—
Ідзе сям'я савецкіх песняроў
І з Масквы, і з Кіева, Казані
І з Тыфліса і Баку.
Рознасць моў, а шлях адзін яднання,—
Заўжды адзіны шлях большэвікоў.
Пра майстэрства будуць іх размовы,
Пра паэтаў усіх і пра сябе.
Дый між слоў хай будзе першым словам
Ваша слова аб барацьбе.
Аб барацьбе прыгожай і бястрашнай,
Аб барацьбе, дзе нашых сіл разгон.
Аб барацьбе, дзе слаўным сцягам нашым
Мы адзначым смерць фашысцкіх дзён.
Аб барацьбе суровай і разбежнай,
Рашаючай сусветнай барацьбе.
Прызыўны кліч свой да сям'і мяцежнай,
Баявой рабоча-зарубежнай,
— Забыўшыся, на час, аб флейце нежнай—
На баявой патрубкі мы трубе.

З рускай мовы пераклаў

Андрэй Александровіч

На здымку—удзельніцы пленуму Саюза Савецкіх пісьменнікаў. У цэнтры, у мікрафона—В. Ілібер. Злева—т. т. Караваева і Барто. Справа—Сейфуліна і Алігер.

Прывет работніцам і калгасніцам Беларусі

Яшчэ ніколі ў жыцці не прыходзілася мне такім чынам „прысутнічаць“ на пленуме свайго саюза пісьменнікаў, г. зн. слухаць усіх, але нікога не бачыць, і самой быць небачанай.

Захварэўшы па дарозе грыпам, я адразу пасля прыезда ў Менск злегла і вось амаль увесь пленум прышлося мне слухаць па радыё. Але за выключэннем адчування дасады, што не бачыш сваіх таварышоў, сэнс справы застаецца.

Трэці пленум Саюза савецкіх пісьменнікаў, які сабраўся ў сталіцы Беларускай Савецкай рэспублікі, з'яўляецца па-свойму гістарычным. На рубяжы капіталістычнага варожага свету, у якіх-небудзь 30 кіламетрах ад граніцы з Польшчай, сабраліся пісьменнікі і паэты з усіх канцоў Савецкага Саюза. У Менск з'ехаліся знатныя людзі прозы і паэзіі ўсіх нацыянальнасцей, усіх шматлікіх народаў неабдымнага Савецкага Саюза. Проза і паэзія Беларусі, Арменіі, Грузіі, Башкірыі, Казакстана, Кара-Калпакіі і Дагестана—разгаварваюць адзін з другім, імкнучыся як мага паўней скарыстаць гэтую сустрэчу народаў і культур.

Так, гэта сапраўды гістарычная сустрэча: поўныя дружаскага і гарачага інтарэса адзін да другога, паэты і пісьменнікі знаёмяцца з творчымі перамогамі сваіх братоў—саратнікаў па пяру, імкнучыся разам знайсці лепшы сродак для знішчэння недахопаў, якія ў розных мерах бываюць ва ўсіх.

Кожны разумее, глыбока адчувае і бачыць відавочна, якім невычарпальным багаццем слова, культуры валодаюць вызваленыя, шчаслівыя, раўнапраўныя народы Савецкага Саюза. Кожны гарыць жаданнем унесці сваю долю ў гэту скарбніцу і як мага больш пачэрпнуць з яе самому.

Акрамя таго набліжаецца 20-годдзе вялікай пролетарскай рэвалюцыі. Кожны народ да гэтай вялікай урачыстасці рыхтуе паказаць самае надзвычайнае, моцнае і найкаштоўнае, што створана ім за гэтыя два дзесяцігоддзі свабоднага жыцця.

Мастакі ўсіх галін мастацтва таксама мараць, каб усё створанае імі для ўслаўлення велізарнай-шага свята сацыялістычнай рэвалюцыі было-б самым прэкрасным і моцным праяўленнем іх талентаў. А для такой справы трэба аддана і многа работаць, вучыцца, натхняцца перамогамі брацкіх культур.

І толькі пры гэтай брацкай дружбе магчыма так адкрыта і прама гаварыць аб удачах і няўдачах, аб задачах, магчымасцях і перамогах агульнай любімай справы.

Тут, у сталіцы БССР аб гэтай агульнай справе больш чым 100 народаў Савецкага Саюза ўспамінаюць асабліва часта і з асаблівым гонарам.

Там, за недалёкім кардонам няма ні дружбы, ні свабоды, ні шчасця для малых народнасцей, якіх скарыстоўваюць раней за ўсё як гарматнае мяса для рыхтуючайся вайны. Так, там, за савецкім кардонам народы трапецучь, бачачы, як фашысты набіваюць порахам вайсковыя склепы і толькі жадаюць падпаліць фіцлі.

А ў адной з чырвоных сталіц—Менску прадстаўнікі многанацыянальных культур СССР сабраліся на вялікае свята-таржэства геніяльнай-сталінскай нацыянальнай палітыкі.

Гэтую дружбу народаў мы з гонарам паказваем усяму свету. І кожны з нас, рускіх, украінскіх, башкірскіх пісьменнікаў і паэтаў яшчэ ганарыцца і тым, што мы адчуваем сябе ў Менску—сталіцы Савецкай Беларусі, як у родным месцы сярод блізкіх і родных людзей.

ПРЫВЕТ ВАМ

Прывет вам, вольныя паэты,
Прывет вам ад душы ўсяе!
Хай нашы песні з лета ў лета
Зямля Савецкая пье!
Жывем мы ў сонечнай краіне
І будзем жыць у добры час,
Дзе праўда ясная не гіне,
Дзе праўдзе службыць кожны з нас.

* * *

Прывет вам, вольныя паэты!
Мінуўся подлы гнёт і здэк,—
Мы з цемры вышлі да прасвету,
Мы рабства скінулі на-век.
Ніхто нам песень не спаганіць,
Свабодных песень, як віхор,
Ні чорных здрайцаў завыванне,
Ні рабаўласнікаў тапор.
Прывет вам, вольныя паэты,
Квяцістай волі песняры,
Вам з блізкіх і далёкіх светаў,
Людскіх душ слаўныя майстры!
Нам расцяраблены дарогі
Да небывалых новых дзён,
Нам сэрцы б'юцца без трывогі,
Спакойны нашы ява, сон.

* * *

Прывет вам, вольныя паэты,
Хай час вам радасна бяжыць!
Нам пад шчасліваю каметай
Так лёгка жыць, тварыць і
жыць!
Тут гаспадарку мудры Сталін
Вядзе на дзіва ўсіх вякоў,
Тут людзі плакаць перасталі,
У заможных вышлі з жабракоў.

* * *

Прывет вам, вольныя паэты,
Народаў братніх дружны хор!
Хай прамянее агняцветам
Радзімы нашае прастор!
Зайграюць сурмы нам да бойкі,
Пажарам задымаць шляхі,—
Алоўкі зменім на вінтоўкі,
Заменім пёры на штыхі.

* * *

Прывет вам, вольныя паэты!
Вітае вас і мал і стар.
Нясеце-ж ленінскім заветам
Свой шчыры песень нашых дар!
Каб праз вякі вясной распетай
Дум вашых сказы ў свет ішлі...
Прывет вам, вольныя паэты
На беларускае зямлі!

Менск. Люты 1936 г.

НАЧАЛЬНІК СТАХАНАЎСКАГА ЦЭХА

Шпаркімі крокамі жыццё б'яжыць наперад. Калісьці маленькі завод «Большэвік» абрастае зараз новымі карпусамі. Там, дзе быў звалены кучамі ўціль, улетку былі разбіты клумбы з кветкамі, б'е срабрысты фантан. Па рэльсам вузкакалейкі да кожнага цэха памінутна падвозіцца скура, вапна і балоны з кіслатай.

Роўны такт матора прыводзіць у рух лапы-мешалкі, якія ганяюць шэрць у праточнай вальце прамыўных ван. Побач з імі гудзяць цэнтрафугі. З другога аддзялення чуцен гук лябёдка сушыльнага апарата, якая перыядычна падымае ўверх нагружаныя шэрцю рамы.

Жанчына гадоў 37, сярэдняга ўзросту ў чырвонай хустачцы пераглядае пачкі экспартнай шчаціны.

— Вось гэтыя пачкі трэба скласці ў адзін цюк,—звяртаецца яна да работніцы і нешта запісвае ў кніжачку.

— Падумаеш, такі-та начальнік. Піша, як курыца драпае, а яшчэ хоча быць начальнікам.

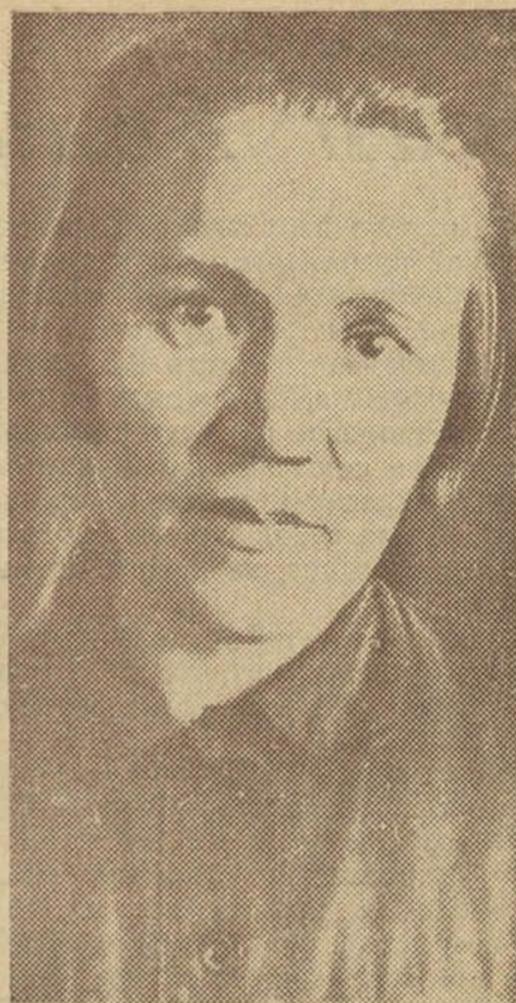
Так з усмешкай сустракалі раней работніцы ўказанні Ольгі Гуліс. Але ўсмешкі былі не

ўмесны. Выдатніца Ольга паказала адданасць сваёй справе. Стаханаўскі рух яшчэ больш захапіў Ольгу. У першую чаргу перад ёй устала пытанне—як падняць вытворчасць працы ў цэху. А цяпер гэты хворы ўчастак канчаткова ліквідаван. Цэх перастаў быць адстаючым: за студзень месяц план выканан на 133 проц. Усе работніцы стыханаўкі.

Таварыш Сталін у сваёй прамове на нарадзе сказаў: «Характэрная асаблівасць нашай рэвалюцыі заключаецца ў тым, што яна дала народу не толькі свабоду, але і матэрыяльны добрабыт, але і магчымасць заможнага і культурнага жыцця». Гэта адчуваюць усе працоўныя нашай краіны. Кожны дзень паляпшаецца жыццё работніц стыханаўскага цэха, начальнікам якога з'яўляецца Ольга Гуліс.

Зарплата кожнай з іх павялічылася на 200—250 проц.

Але Ольга цвёрда памятае—адной заможнасці мала, трэба жыць яшчэ і культурна. Цёплая і ўтульная кватэра, прыгожыя фіранкі на вокнах, высокія фікусы, якія занеслі пад самы столь

Тав. Гуліс.

свае моцныя зялёныя лісты, нікеляваны ложка, пакрыты беласнежнай коўдрай, зеркальны гардэроб—усё гэта дае магчымасць добра адпачыць пасля радаснай працы і ўважліва, сур'ёзна работаць над сабой.

— Раней, кажа Ольга,—я нават не магла марыць аб тым, што маю цяпер. З 12 год я працую па заводах, а атрымоўвала колькі? Страшна падумаць—10—12 капеек удзень. Адсюль і былая неграмацнасць і забітасць.

А з 1934 года Ольга—начальнік шэрстамойнага цэха.

— Я ганаруся гэтым званнем,—кажа яна,—і буду працаваць так, каб апраўдаць давер партыі і ўраду, якія праяўляюць штодзённыя клопаты аба мне і маіх дзецях. Дачка мая Ніна наведвае музычную школу, яна ўжо на 3 курсе, а сын Сярожа ходзіць у трэцюю групу сямігодкі. Ды і сама я вучуся ў школе спачуваючых і тэхгуртку.

Шчаслівыя мы, што жывем у такі цудоўны час.

Н. Лагунова

Менск.

Шэсьць адважных дзяўчат удзельнічалі ў пераходзе Полацк—Менск у супрацьставах. На здымку: Каця Вежнова, Оля Абрашэвіч, Ніна Заборская, Зіна Зініцкая, Фаня Рагачова і Ніна Штова.]

ЛЮБОЎ ДА СПЕВАЎ

ДА МУЗЫКІ

Сенно старога часу і опера!
Ці ведаў наогул хто-небудзь з жыхароў Сенно аб існаванні оперы? Менш за ўсіх аб гэтым ведала мая сям'я і я.

І сапраўды, бацьку было не да спеваў, не да тэатру. Цяжка думаць аб такіх рэчах, калі пры сезоннай рабоце цесляра трэба пракарміць сям'ю ў 9 чалавек.

Адна толькі маці, калыхаючы калыску, падоўгу спявала ўначы. І ўжо з дзяцінства я стала падпяваць яе сумным напевам. Адсюль і пачалася мая любоў да спеваў.

Вучылася я досыць багата, я-ж належу да пакалення, якое расло і развівалася ў савецкі час. Сямігодка, педагогічны тэхнікум—і над усім гэтым велізарнае імкненне да спеваў, да музыкі.

Ніколі не забуду той вечар, калі я ў першы раз пачула оперу. Гэта было ў 1927 годзе. Нейкі захудалы вандроўны калектыў паставіў „Пікавую даму“ ў Віцебску (у той час я вучылася там у педагогічным тэхнікуме). Цяпер, зразумела, смешна ўспомніць і аб пастаноўцы і аб асобных выканаўцах, але тады гэта мне здавалася вышэйшай дасканаласцю.

Любоў да музыкі і некаторыя музыкальныя і галасавыя даныя вылучалі мяне на ўсіх вечарах самадзейнасці і ў канцэртах, якія часта арганізаваліся ў нашым тэхнікуме. І ўжо тады я ўвесь вольны час аддавала заняткам па спевам. Аднак сур'ёзную работу над сабой я пачала толькі ў 1930 годзе, калі была прынята ў Менскі музыкальны тэхнікум.

Без болю і жалю развіталася я з педагогічнай работай і зноў пачала студэнцкае жыццё, якое зацягнулася на доўгі час. Спрыва ў тым, што і цяпер, калі я ўжо працую ў оперным тэатры, я працягваю вучыцца ў Кансерваторыі.

Два гады напруджанай работы—і ў 1932 годзе я ў першы раз спявала Мікаэлу ў „Кармэн“.

І з гэтага часу—ніякіх асаблівых пдзей. Напруджаная і сур'ёзная работа над сабой і ўсё больш частыя выступленні.

Усё-ж я павінна сказаць, што кожнае новае выступленне выклікае ў мяне яшчэ большы патрабаванні да сябе. Адчуваеш свой культурны рост, як актрысы і асабліва ўзрастаючыя патрабаванні нашага культурнага глядача—рабочага і калгасніка. Усё гэта прымушае нас яшчэ больш

працаваць над сабой, яшчэ больш ўдасканальвацца. Асабліва адчуваю я гэта ў ролі Джыльды (опера „Рыгалето“).

Вось мой шлях ад правінцыяльнай дзяўчынкі да опернай актрысы сталічнага тэатру. І гэта шлях многіх, шлях мільёнаў савецкіх дзяўчат, якія жывуць у краіне сацыялізма, дзе ўсе мары становяцца сапраўднасцю.

Менск.

Д. Кроз

Тав. Кроз у ролі Джыльды (опера „Рыгалето“)

**ЗНАТНЫМ ЛЮДЗЯМ НАШАЙ КРАІНЫ,
ГЕРОІНЯМ СОЦЫЯЛІСТЫЧНАЙ БУДОЎЛІ
Ў ДЗЕНЬ 8 САКАВІКА—
ПАЛКАЕ БОЛЬШЭВІЦКАЕ ПРЫВІТАННЕ!**

ТЭКЛЯ І НАСТА

Бабцы Тэклі 75 год, а бабцы Насце 72. Жывуць яны ў суседстве ўжо 50 год, але дружаць толькі з 1930 года,—з таго часу, як сям'я Тэклі і сям'я Насты ўступілі ў калгас «Чырвоны пагранічнік». Да калгаса дружба ніяк не магла завязацца. Дзень-два жывуць добра, а там таго і глядзі за чубы возьмуцца. Летам бабка Тэклі, жадаючы сабраць больш гною, перамяце вуліцу супроць Насцінай хаты. Бабка Наста з-за гэтага ўзімае гвалт на ўсё сяло, а бабка Тэклі, апраўдваючы сябе, не адстае ад Насты.

Так было да калгасу.

Але зусім не так стала з першых-жа дзён уступлення ў калгас. Калі старэйшы сын Тэклі—Мікіта, а ўнук Насты—Апанас—абагулілі коней, Тэклі з Настай зрабіліся найлепшымі таварышамі. Яны разам плакалі: Тэклі—па сваім буланым, а Наста—па гнедай кабыле, разам клялі калгас. Два гады ні Тэклі, ні Наста не хадзілі на працу.

А ў 1932 годзе—увосень, калі Мікіта прывёз 126 пудоў збожжа і 470 пудоў бульбы, а Апанас—115 пудоў збожжа і 455 пудоў бульбы (усё гэта заробана ў калгасе), бабка Тэклі з Настай ўжо не плакалі, а разам хвалілі калгас.

У 1933 годзе бабка Наста ўжо працавала ў калгасе 135 працадзён, а бабка Тэклі—119. Абедзве радаваліся таму, што і яны ў калгасе не дарма-

еды. З веснавой сяўбы гэтага года Насце саборнічае з Тэкліяю. Яны працуюць у адным зьяне і кожны месяц правяраюць дагавор соцсаборніцтва. На 25 лістапада бабка Наста выпрацавала 164 працадні, а Тэклі—162.

Дзве сяброўкі разам прышлі і на раённы сход. Яны хацелі паглядзець і паслухаць, што робіцца ў раёне і акрузе, асабліва цікавілі іх абодвух стыханаўцы.

— Бачыш, галубка, колькі машын? падышоўшы да клуба запытала Тэклі.

— Штук 20, мабыць. Вось дзе радасць наша,—цешыцца Наста.

Было пяць гадзін вечара. На дварэ цямнепа, з вакон клуба на белы пушысты снег падала яркае святло. Сяброўкі ўвайшлі ў клуб. Там ужо сабралася каля 700 чалавек, але яшчэ некалькі месц было вольных, і Насця з Тэкліяю селі бліжэй да трыбуны.

Праз поўгадзіны сход пачаўся. На трыбуну вышла член ЦВК СССР—брыгадзір трактарнай брыгады — РАЧОК Зоня.

Наста і Тэклі добра ведаюць гэтую дзяўчынку і яе бацькоў.

— Усё сваё жыццё батрачыла,— гаворыць Тэклі,—а цяпер у людзі пашла, вось што наша ўлада значыць!

— Дзякуй за гэта нашаму СТАЛІНУ,—кажа Наста, і яны абедзве ў захапленні апладыруюць старымі, але яшчэ дужымі далонямі.

Рачок Зоня гаворыць спакойна і ўдумліва:

— Вясною гэтага года з Наркамзема БССР нам прыслалі план, у якім гаварылася, што кожны трактар павінен выпрацаваць 276 га. Я палічыла, што такая норма зусім малая. З таго часу па маёй ініцыятыве пачалося ўсебеларускае саборніцтва трактарных брыгад. 400 ГА НА КОЖНЫ ТРАКТАР — вось асноўны пункт саборніцтва, за ажыццяўленне якога мы пачалі змагацца. Сезон палявых работ ужо прайшоў, і я з гонарам магу вам заявіць, што кожны трактар маёй брыгады выканаў не 400, а 462 га. Трактарысты ПАРХОМЧЫК і ШКЛЯР на сваіх машынах выканалі па 498 га.

Шумныя апладысменты выбухнулі ў зале, але Рачок працягвала:

— 498 га—гэта яшчэ не дасягненне, таварышы. Я думаю вы лепш згадзіцеся паапладываць тым трактарыстам Беларускай ССР, якія выканаюць на сваіх машынах па 1000 га. Я завяраю вас, таварышы ўдарнікі Капыльскага раёна, што ў 1936 годзе мы даб'ёмся гэтага, калі ўключымся ўсе ў саборніцтва лепшых трактарыстаў.

На гэтым Рачок скончыла сваю прамову. Гром апладысmentaў заглушыў яе апошнія словы.

Са схода цёткі Наста і Тэклі ішлі задаволеныя. Яны спыталіся дамоў расказаць аб усім бачаным і чурым.

М. ЯНКОЎСКІ.

Песня пра Таню

СЯРГЕЙ ДАРОЖНЫ

Дзевятнаццаты год!
Вецер пахне крывёю і дымам...
Поп на цыпках бяжыць
Ад разбітых прыходскіх варот.
Гарадок мітынгуюе.
А там, за аснежаным тынам
Велізарны плакат заклікае
На фронт.

— Сабірайцеся, сокалы!
Стрэльбы у рукі!
Б'юць варожыя коні зямлю капытом...
Вецер горадам скача,
Па выбітым бруку,
Б'е ў замерзлыя шыбы
Мяцеліц хвостом.

На масту патрулі...
А за мостам дарог павароты,
А у горадзе з ночы ідзе
Комсамольскі сход.
Па чарзе вядзе запіс
Байцоў у асобныя роты
Сенька—смуглы юнак
Васемнаццаці год.

— Сабірайцеся, сокалы!
Стрэльбы у рукі!
Хай ірвуцца над пылам дарог
капыты...

Сенька крочыць з атрадам
Па выбітым бруку,
Сенька ў голас:—
— На фронт мы, Танюша!
А ты?

Ноч не спалася Тані.
Уставала. Хадзіла...

Ўсё да рэшты прадумала,
Да канца.
Што-ж стрымае дзяўчыну?
Якая-ж сіла?
Крыж на руку
І гайда абвязываць
Раны байцам!

Па дарогах,
Па выбітых трактах Кубані,
Ад стэпоў Украіны
Да пінскіх балот
Танька з намі прайшла
У крывавым змаганні
Ўсю рэспубліку накрыві—
На Запад і Ўсход.

Перавязвала раны,
Хадзіла ў разведку,
Забывала пра холад,
Пагрозы і страх.
На грудзях бінтавала
Крываваыя меткі,
Танька —
Нашых палкоў баявая сястра.

Песня слаўная ёсць
Пра гадоў тых паходы,
Пра ваяцкую славу рашучых баёў.
Гэта песня пра нас—
Гартаваных нягодай,
Пра любімых сяцёр,
Пра бацькоў і сыноў.
Сэрцам я падпяваю
Такой мападосці,
Што цвіпа і грывела
Краінаю ўсцяж,

Што канямі таптала варожыя косці,
Што праз буры ішла
І няспа штандар наш.

Але спала гадоў
Дымавая завеса,
Сенька з фронту вярнуўся.
А Танькі няма...
Расцвітаюць сады.
Клічуць песні за лесам:
— Дзе-ж ты, любая Танька?
А Танькі няма.

Танька новую песню
Пяе на Кубані,
Яе вочы іскрацца шчаслівым агнём.
Ёй зямля ядраная
Ўсміхаецца раннем,
Ходзіць Танька па ёй—
Малады аграном.

Б'е паклоны ёй нізка
Густая пшаніца,
Ячмені залатыя галовы ўзнялі.
І пра Таньку ляціць
Па кубанскіх станіцах
Неабдымная слава
Шчаслівай зямлі.

Хай-жа цветам шуміць яна ўся
Залацістым,
Пра шляхі нашых верных
Дачок і сяцёр,
Што нясуць ардэны
На грудзях урачыста,
Што ідуць з намі поплич
І твораць жыццё.

6-11-36 г.

НАРАДА ЖАНЧЫН—ЧЛЕНАЎ УРАДА

Скончыла сваю работу III сесія ЦВК БССР. Але члены ЦВК—жанчыны яшчэ не раз'ехаліся. Яны сабраліся на сваю нараду, дзе ў таварыскай гутарцы са старшынёй ЦВК БССР і ЦВК СССР тав. **Чарвяковым** расказалі аб сваёй рабоце і аб тым, як яны — члены ўраду арганізуюць рабочых і калгаснікаў на ажыццяўленне пастаноў партыі і ўрада.

Амаль усе жанчыны — члены ЦВК—стаханаўкі, вытворчасці і сельскай гаспадаркі. Усе з'яўляюцца перадавікамі па ўздыму ўраджайнасці, па палепшанню жывёлагадоўлі, па наладжванню культурнага жыцця рабочых і калгаснікаў. Ганаровую назву членаў урада яны цалкам апраўдваюць.

Усе расказы іх аб узросшай актыўнасці жанчын на вёсцы звязаны з імем таварыша **Сталіна**, з імем таго, хто першы ўказаў на вялікую ролю жанчыны ў калгаснай вытворчасці, хто так шмат клапаціцца аб жанчыне—калгасніцы. Кожнае выступленне заканчвалася словамі:

— Дзякуй таварышу **Сталіну** за клопаты аб нас! Толькі пры савецкай уладзе мы сталі роў-

нымі з мужчынамі і даказалі, што не толькі можам працаваць нараўне з мужчынамі, але і кіраваць можам не горш за іх.

Таварыш **Казубовіч** Ульяна з Грэскага раёна, расказваючы аб сваёй рабоце—намесніка старшыні калгаса, гаворыць:

— Дзякуючы новаму статуту сельгасарцелі і асабліва пункту аб жанчынах, які ўнесён па асабістай прапанове таварыша **Сталіна**, нашы калгасніцы яшчэ больш сталі любіць савецкую ўладу, яшчэ лепш сталі працаваць, каб апраўдаць вялікія клопаты аб нас таварыша **Сталіна**. Я добра запомніла словы тав. **Леніна**, што сацыялізм мы пабудуем толькі тады, калі будзем грамадзкімі і таму я сама вучуся і ўгаварваю калгасніц вучыцца лепш і настойлівей.

Колас Ірына, з калгаса «Іскра калектывізацыі», пагранічнага Уздзенскага раёна, пачынае свой расказ з таго, чым яна была да ўступлення ў калгас. Яна працавала на паноў і кулакоў і не мела прытулку. Галодная валялася яна пад плотам. А зараз яна—знатны чалавек калгаснай вытворчасці—член урада БССР. Адзін яе сын вучыцца ва ўнівер-

сітэце, другі—на рабфаку, а дачка канчае дзесяцігодку.

— І ўсё гэта дзякуючы таварышу **Сталіну**, які як родны бацька клапаціцца аб нас,—заканчвае свой расказ т. **Колас**.—А таму мы павінны яшчэ лепш працаваць, яшчэ пільней ахоўваць нашы граніцы.

Абгаварылі ўдзельніцы нарады і тое, як яны будуць святкаваць дзень 8 сакавіка—Міжнародны жаночы камуністычны дзень. Кожная з іх ужо мае план правядзення гэтага свята на сваёй фабрыцы, заводзе, соўгасе, калгасе. Кожная з іх вызначыла канкрэтныя мерапрыемствы па большаму ўцягненню жанчын у актыўную грамадскую работу, па вылучэнню жанчын на кіруючыя пасады.

У заключэнне ўдзельніцы нарады звярнуліся з адозвай да ўсіх калгаснікаў і калгасніц аб правярцы выканання ўсіх пунктаў сталінскага статута сельгасарцелі.

Бадзёрыя і вясёлыя раз'ехаліся члены ўрада БССР—работніцы і калгасніцы, каб з новымі сіламі ўзяцца за работу на сваіх фабрыках, на сваёй зямлі, на карысць сваёй сацыялістычнай радзімы.

ГІСТОРЫЯ АДНАЕ МАЦІ

(Урывак)

Выходны дзень радасны і лятучы пасля дзён работы, але страшна, калі ўсё жыццё «выходнае», калі можна толькі сланяцца па доўгіх вуліцах і чакаць няма ведама чаго. У кафэ «У друга Южэня» збіраюцца маладыя. Яны сядзяць тут па цэлых днёх. Яны мармычуць песенкі. У гэтых песенках вясёлыя словы і сумны матыў. Чытаць? Але ў кнігах—жыццё бурлівае і шпаркае. Гэта жыццё не для іх. Яны не маюць права нават на званне «беспрацоўнага»: яны-ж ніколі не працавалі. Калі яны ўпершыню падыйшлі да заводскіх варот, яны ўбачылі натоўп і яны зразумелі, што цяпер рабочых не наймаюць, а толькі разлічваюць. Што-ж ім рабіць, як не чакаць, як не сланяцца па вуліцах, як не мармытаць сумную песенку з вясёлымі словамі?

Сярод сталых наведвальнікаў кафэ «У друга Южэня» быў адзін худы высокі юнак. Яго звалі П'ерам Лэбланам. Яму было 18 год. Ён жыў са сваёю маткай. Луіза Лэблан шыла бялізну на даму. Скончыўшы школу, П'ер паступіў вучнем у друкарню, але яму не ўдалося навучыцца чаму-небудзь — гаспадар друкарні хутка сказаў матцы П'ера: «забірайце яго адсюль. Вы-ж самі разумеете—заказаў не будзе ні праз год, ні праз дзесяць. Няхай лепш цягае каменні. Альбо прадае гальштукі».

Добра, ён будзе цягаць каменні. Але ў Парыжы перасталі будаваць дамы. «Купіце прыгожыя гальштукі па франку за штуку». Але дужа шмат і гальштукаў і вулічных гандляроў.

П'ер мармытаў сумную песенку і чакаў. У яго былі сябры: рыжы Лэбак, і маленькі Фелікс з Тулузы. Яны таксама сядзелі без працы. Яны былі комсамольцамі. Яны казалі П'еру пра партыю, пра Маскву, пра фашыстаў. П'ер пачаў хадзіць на сходы. Комсамольцы пачалі збірацца ў залі, падобнай на хлеў. Была суровая зіма: марозы даходзілі да 10 градусаў. І зябкія парыжане пакут-

валі. У газетах друкаваліся спісы «ахвяр марозу». Хлеў не ацяпляўся. Комсамольцы грэліся прамовамі. Яны таксама пераступалі з нагі на нагу. Яны змагаліся з марозам. Гаварылі яны пра змаганне з фашыстамі: «мы іх сюды не пусцім!».

Часамі П'ер сустракаўся з Жанінай. Яны ішлі разам на галоўную вуліцу Бэльвіля. У вітрынах былі выстаўлены прыгожыя шляпы, шакаладныя зайцы і шоўкавыя кашулі. Манекены нахабна ўсміхаліся ў франтавых касцюмах. П'ер ведаў, што ён вырас, і ён імкнуўся выцягнуць занадта кароткія рукавы. Яны глядзелі на стракатыя афішы кіно. Грошай не было, і яны ішлі далей. На рагу двух вуліц стаяў аверньск з жароўняй. П'ер купляў гарачыя каштаны: яны сагрэвалі пальцы і пасля іх можна было не думаць пра катлету, альбо біфштэкс. Потым яны зварочвалі ў бакавую вуліцу. Тут было ціха і цёмна. Тут можна было пажартаваць, пагарэзіць, а потым сказаць некалькі слоў ласкавых і сумных. Зразумела, яны не ведаюць, што з імі будзе далей, уперадзе — анічога, але яны ўсё-ж кахаюць адзін другога, а гэта дужа важна. На крутым спуску, развітваючыся, яны цалаваліся, абмёрзлыя, сумныя і шчаслівыя.

Аднойчы П'ер вярнуўся дамоў і сказаў матцы: «сёння ўвечары яны прызначылі сход у Бэльвілі. Але, ты ведаеш, мы іх сюды не пусцім!..» Матца раззлавалася: «якая табе справа да палітыкі?»

Луіза Лэблан была жанчынай упартай і настойлівай. Яна рана аўдавала: яе муж быў каменшчыкам, ён загінуў пры будаўнічай катастрофе. Луіза засталася з трыма маленькімі дзецьмі. Яна не адчыніла газавага крану і не кінулася ў Сену. Яна выгадавала трох сыноў. Двое пажаніліся, малодшы П'ер яшчэ жыў з ёй і ён здаваўся ёй маленькім хлапчуком. У жыцці ёй давялося знаць шмат гора і прыніжэнняў. Дома яна не ведала непаслухмя-

насці: дзеці слухалі яе. Таму двое старэйшых і сталі сумленнымі рабочымі — так думала Луіза Лэблан. Яна лічыла, што крызіс, гэта—няшчасце, як будаўнічая катастрофа, пры якой загінуў яе муж, як бура на моры, пры якой гінуць сотні маракоў. Чаму наступіў крызіс,—над гэтым яна не задумвалася. Яна чытала газету «Журналь»: там паведамлялі пра нягоднікаў, якія забіваюць сумленных касіраў, пра нягодных жанчын, якія страляюць у сваіх суперніц, пра трупы ў карзінах, пра міністэрскія крызісы, пра матчы футбалу. Чытаючы газету яна абураюча вохкала, альбо смяялася, але яна цвёрда ведала, што ні футбалісты, ні дэпутаты, ні бандыты не маюць ніякіх адносін да яе жыцця. Яна павінна пашыць пэўную колькасць кашуль і аднесці іх у магазін. Яе цікавіла—патанее, альбо ўздаражае масла, ці ўдасца калі-небудзь прыстроіць П'ера, будзе суровай, альбо мяккай зіма,—бо вугаль у гэтым годзе не па кішэні... Суседкі казалі: «удава Лэблан—разумная жанчына»; яны паважалі яе за тое, што яна паставіла на ногі сыноў, за тое, што яна ні з кім не сварыцца, за тое, што ў яе маленькай кватэры заўсёды чыста і ўтульна.

Калі Луіза Лэблан пачула ад П'ера пра нейкіх фашыстаў і комсамольцаў, яна раззлавалася. Няхай палітыкай займаюцца багатыя. П'ер павінен думаць аб адным: як бы знайсці працу. Але П'ер не сунімаўся: «Лэбак сказаў, што яны не пусцяць сюды фашыстаў. Я пайду з таварышамі...» Луіза Лэблан устала і строга сказала сыну: «Нікуды ты не пойдзеш. Там, мажліва, будуць страляць...» «Усё роўна, я пайду». Тады матца не вытрымала і адважыла П'еру аплявуху: ён быў для яе маленькім хлапчуком, і яна хацела правучыць яго, каб ён не гарэзіў. П'ер моўчкі надзеў кепку і вышаў.

Маладыя фашысты збіраліся ў адным з кафэ каля бульвара

Сан-Жэрмен. Віктар Корнэ аднойчы прышоў у кафэ і сказаў: «значыцца, сёння ўвечары, у Бельвіль?..» Віктар Корнэ быў студэнтам-медыкам. Ён ненавідзеў чужаземцаў. Ён палохаўся, што чужаземцы стануць дактарамі, і тады ў Віктара Корнэ не будзе паціентаў. Ён казаў: «Комуністы пакрываюць гэту чужаземную шпану, але мы з імі расправімся... Ты — разумееш, на абзавод, потым на першыя гады практыкі трэба лічыць па меншай меры сто тысяч. Зараз у бацькі ёсць грошы, але калі гэтыя нягоднікі будуць працягваць гаспадарыць, ён можа разарыцца. Адным словам, нам патрэбен Мусаліні...» Ён быў повен зайздрасці. Жан Мальво ненавідзеў людзей. Яго бацька быў палкоўнікам каланіяльных войск. Жан Мальво казаў: «Людзі—быдла. Тых, хто думае, не багата: Астатніх трэба прымусіць працаваць. Тады будзе парадак». Ён марыў пра карныя экспедыцыі і ласкава гладзіў новенькі рэвальвер. Роберт Невіль ведаў адно пачуццё: страх. У яго бацькі была фабрыка фаянсу ў Ліможы. Роберт Невіль вучыўся на юрыдычным факультэце. Бацька прысылаў яму тры тысячы ў месяц. Бацька пісаў: «справы ідуць не важна. Трэба было-б знізіць сабекошт, але гэтыя дурацкія саюзы...». Ён пераканаў у гэтым сына дробнага крамніка Гастона Пікара. Гастон Пікар жыў не зайздрасцю, не нянавісцю, нават не страхам, ён жыў глупствам. Ён паверыў, што комуністы хочуць яго знішчыць. Ён запісаўся ў баявы атрад. Калі Віктар Корнэ сказаў: «сёння—у Бельвіль», ён радасна ўсміхнуўся. У яго таксама быў рэвальвер. Яму даўно хацелася спрабаваць, як гэта штука страляе.

Луіза Лэблан усё яшчэ не спала, хаця гадзіннік на суседняй званіцы прабіў дванаццаць, палову першай, гадзіну. Яна сядзела і вязала. Зліпаліся вочы, але думкі аб Пэры ўмешваліся ў густы сон. Яна бачыла кроў, салдат, турму, гільятыну. Яна шаптала пра сябе: «хаця-б ён не забіў каго-небудзь?..» На камодзе стаялі вазачкі і фарфаравыя кошачкі. На сценцы вісела граўюра: генерал Галіені выратоўвае Парыж. Гучна стукаў будзільнік, нарэшце Луіза, седзячы, заснула. Ёй снілася, што

Пэра, звяртаючыся са школы, згубіў пенал, і што пенал пацягнула нейкая вялікая крыклівая птушка. Гэта быў абсурдны сон стамлёнай пяцідзесяцігадовай жанчыны. Яе абудзіў шум. Яшчэ праз сон яна падумала: значыцца, ён усё такі знайшоў пенал. Потым яна ўстала і адчыніла дзверы. Рыжы Лебак і Фелікс унеслі Пэра. Галава Пэра звісала, а з роту капала кроў.

Луіза Лэблан сказала: «Сюды!» Цела Пэра паклалі ў заднім пакоі на шырокі ложак. Тут звычайна спала Луіза. Пэра спаў у першым пакойчыку на занадта кароткім для яго дыване. Луіза сказала: «Пакіньце мяне з ім» і зачыніла дзверы.

У першым пакоі засталіся таварышы Пэра: рыжы Лебак, Фелікс, Жак Кассэ, Поль. Яны сядзелі моўчкі на дыване. У іх вушах яшчэ дрыжэлі трэск рэвальвераў, крыкі, свісткі. Яны любілі Пэра, і шчыльнае, прыдушлівае гора абступала іх. Да гора далучаўся страх: што можа быць страшней за гора маці. Яны ведалі, што ва ўдавы Лэблан цяжкі характар. Яны ведалі таксама, што яна не любіць комсамольцаў. Зараз адчыняцца дзверы, яна выйдзе, працягне да іх руку, скажа: «забойцы».

— «Можа пайсці?» — Шапнуў Поль Лебаку, але Лебак адказаў: «Нельга яе пакінуць адну. Трэба арганізаваць пахаванне». Яны пачалі шэптам размаўляць пра пахаванне. Яны ведалі, што ўдава Лэблан будзе патрабаваць свяшчэніка. Напэўна яна не дазволіць, каб комсамольцы прынеслі свой вянок... Праз шчыліны вакна дзьмула. У пакоі было холадна і неўтульна. Чатыры комсамольцы сядзелі апусціўшы нізка галовы. Яны прасядзелі так да раніцы. Раніцою адчыніліся дзверы, і Луіза Лэблан увайшла ў першы пакой. Цмяным поглядам яна абвела таварышоў сына. Здавалася, яна не пазнае іх. Яна ім сказала толькі адно: «Скажыце, дзе запісваюцца ў вашу партыю?»

Праз чатыры дні комсамольцы арганізавалі мітынг пратэсту супроць фашысцкіх забойцаў. Заля была перапоўнена. Лэбак гаварыў пра тое, што Пэра загінуў за рабочую справу. Потым гаварыў прысяжны прамоўца пра «класавую сутнасць фашыстаў

і пра нарастаючыя супярэчнасці ў капіталістычным свеце»... Потым... Потым на трыбуне паказалася старая жанчына ўся ў чорным, з напухлымі ад слёз вачыма. Заля прыціхла.

Людзі сядзелі ўсхваляваныя, і разгубленыя, як сядзелі ўночы чатыры комсамольцы ў кватэры ўдавы Лэблан. Яны не ведалі, што можа сказаць маці, якая страціла свайго сына. Гэта была тая цішыня, што гаворыць. Пасля цішыні загаварыла Луіза Лэблан.

Я ведаю, што маскоўскія комсамольцы, якім я раскажваю гэту гісторыю, чытаюць Бальзака, а не Расіна. Расіна не чытаюць і комсамольцы Парыжа. Расінам толькі мучаць французскіх школьнікаў. І ўсё-ж, не ведаючы Расіна, цяжка зразумець, як гаварыла Луіза Лэблан у гэты памятны вечар, хаця сама яна ніколі з роду не чытала гэтага старога аўтара.

Луіза Лэблан сказала: «восемнаццаць год была я з маім сынам. Але я была з ім толькі адну ноч. Толькі за адну ноч яго зразумела, і гэта было тады, калі ён мёртвы ляжаў на маёй пасцелі. Ён раскажы мне, навошта ён жыў і за што памёр. Вам я скажу адно: яны не прыдуць сюды! Абяцайце гэта мне, маці Пэра Лэблана, якому было восемнаццаць год і якога яны забілі».

Усе ўсталі: гэта было прысягай. У першым радзе стаяла, узняўшы кулак, падруга Пэра, Жаніна.

Жыццё ўдавы Лэблан з гэтага дня змянілася. Яна хадзіла на сходы, яна гаварыла прамовы, яна ўгаварвала сваіх суседак уступіць у партыю. Матчыну любоў яна перанесла на комсамольцаў. Яна прышывала ім гузікі, паціху савала ім у кішэнь кавалак хлеба, намазаны варэннем, і яна, заклапочана ў іх пыталася: «ну, як, учора было шмат народу на сходзе?»

Калі мінуў месяц са дня смерці Пэра, яна ўзяла букет чырвоных кветак і кавалак крэйды. Яна пашла на вуліцу Менільмонтан, дзе быў забіты Пэра. Яна знайшла тое месца, дзе ён паваліўся, застрэлены Жанам Мальво, альбо Гастонам Пікарам. Яна нарысавала крэйдай на асфальце вялікі круг і напі-

сала: «Тут быў забіты фашыстамі рабочы Гер Лэблан 18 год ад роду». На асфальце яна паклала чырвоныя кветкі.

Прахожыя спыняліся. Хутка велічны натоўп усхваляваных і абураных людзей абступіў круг з чырвонымі кветкамі. Рабочыя казалі аб тым, што фашыстаў яны сюды не пусцяць. Пад'ехаў грузавік з паліцэйскімі. Паліцэйскі брыгадзір сказаў дворніку: «Падбярыце кветкі і сатрыце надпіс». Дворнік узяў руку з мятлой і сказаў: «Ты што думаеш—гэта рука не рабочага?».

Некалькі месяцаў пазней на поўначы Францыі прагучэлі стрэлы. Фашысты прышлі ў рабочы пасёлак. Шахцёры казалі: «Сюды мы іх не пусцім». У фашыстаў былі рэвальверы, і шахцёр Дусэ, якому было за пяцьдзесят, які 32 гады кожную раніцу сплускаўся пад зямлю, дабываючы людзям святло і цяпло, паваліўся, паранены на смерць. Пасля яго засталіся ўдава 48 год і чэцвера дзяцей.

Калі Луіза Лэблан прачытала ў газеце пра смерць Дусэ, яна хутка загарнула ў салфетку срэбраныя лыжкі і відэльцы. Яна пабегла ў ламбард: трэба было купіць чыгуначны білет. Яна прыехала ў маленькі домік ўдавы Дусэ. Удава Дусэ плакала, а вакол незграбна пераміна-

ліся шахцёры. Луіза Лэблан адаслала ўсіх: «Пакіньце нас дваіх. Дзве жанчыны могуць разам паплакаць». Хто ведае, пра што яны гаварылі.

На наступны дзень Луіза Лэблан прывяла ўдаву Дусэ да шахцёраў і сказала: «Вось вам новы таварыш. Цяпер нас двое: маці і жонка. Мы іх сюды не пусцім!»

Калі хавалі шахцёра Дусэ, наперадзе ішлі дзве жанчыны. З усіх суседніх пасёлкаў сабраліся шахцёры. Іх твары і рукі былі пакрыты сінімі пражылкамі: вугаль помсціць людзям, ён заходзіць пад скуру. Было яркае сонца, і людзі прыжмурвалі вочы. Жанчыны стаялі па краях вуліцы. Ubачыўшы труну, яны ўзнімалі кулакі ўгару. Яны ўзнімалі ўгару дзяцей, і маленькія дзеці—надзея Францыі, надзея міру—сціскалі ў кулачкі свае яшчэ кволяы, слабыя рукі. Труну неслі ў магілу. Дзве ўжо не маладыя жанчыны, якія ў горы знайшлі сваю другую, сапраўдную маладосць, ішлі да барацьбы, да жыцця, да шчасця. Яны ішлі разам з малодзенькай Жанінай, з дзесяткамі тысяч камсамольцаў, з шахцёрамі Поўначы і з вінаробамі Поўдня, з таварышамі з Эссэна, Турына і Барсэлоны, з усёй савецкай зямлёй—да будучыні свету.

Я раскажаў гэтую гісторыю, як здолеў. Я мог-бы расказаць пра другіх людзей, пра Клауса, альбо пра Маргарыту Вальтэрэ, якіх забілі нямецкія фашысты; пра надзвычайнага грэцкага паэта Коста Варналісэ, аўтара «Гутарак з Сакратам», якога я паспеў палюбіць, як паэта і як друга, якога фашысты цяпер саслалі на страшны востраў, дзе няма ні людзей ні вады; пра батрака Хуанэ Хіменэса з Херэсу, якога фашысты ўтапілі ў калодзежы... У нас шмат герояў, шмат гора, шмат гордасці. Я раскажаў пра Луізу Лэблан, таму што лёс дазволіў мне ўбачыць той пакой, дзе мёртвы надростак раскажаў сваёй старой маці, у чым праўда жыцця.

Я хацеў-бы, каб нашы кінарэжысэры зрабілі фільм пра жыццё Луізы Лэблан. Мне здаецца, што гісторыя гэтай маці дойдзе да сэрцаў нашых камсамольцаў: гэта—гісторыя барацьбы, мужнасці, адвечнай маладосці.

Я запісаў яе ў снежаньскі дзень. Не верыцца, што цяпер снежань: сонца, а праз гадзіну пазней — цёплы дождж. Вакно майго пакоя прыадчынена, і я чую як на вуліцы старая жанчына,—напэўна, яна з твару падобна на Луізу Лэблан, кажа: «Так, як быццам ужо вясна...»

Парыж. (Пераклад Дарожнага)

На ўсебеларускай нарадзе па ўраджайнасці дэлегацыі Заслаўскага і Дзяржынскага раёнаў заключылі соцдагавор на лепшую падрыхтоўку і правядзенне веснавой сяўбы.

На здымку: калгасніцы падпісваюць дагавор.

Р О Д Ы

З туманамі і дажджамі надыходзіла восень. На зямлю падалі чырвона-жоўтыя лісты. Вецер са свістам налятаў з палёў, узнімаў лісце, круціў яго ў паветры і кідаў у балота. Сохла трава на межах, якая раздзяляла вузенькія і доўгія палоскі.

Наста, напрацаваўшыся за дзень, варочалася з поля дамоў, калі ўжо сонца хавалася за небасхіл. Яна ішла па вузенькай, як яе ўласны загончык поля, дарожцы.

У хаце нікога не было. Насця хутка сарвала з галавы хустачку, паклала яе на лаўку, а сама легла на ложак, каля печкі. Адчыніліся дзверы. Увайшоў Самусь.

— Схадзі, пакліч бабу, — варочаючыся з боку на бок, войкаючы прагаварыла Насця. На вачох яе былі слёзы.

Праз некалькі мінут перад Насцяй стаяла бабу — павітуха. Яна бруднымі рукамі ў той-жа бруднай вопратцы пачала „дапамагаць“ роджаніцы.

У такіх умовах нараджалі дзяцей у вёсцы Амговічы, ды то не заўсёды. Раджалі на рабоце, на полі, а на другі дзень, ледзь стоячы на нагах, стогнучы ад болю, зноў ішлі на работу.

Цяжкая, непраглядная доля жаночая была аспявана народнай творчасцю ў сотнях сумных, журботных песень. І толькі калгасны лад змяніў жыццё працоўнай жанчыны — сялянкі.

* * *

Праменні ліхтароў грузавіка асвятлялі вуліцу. Па ёй з усіх бакоў ішлі мужчыны і жанчыны, маладыя і старыя. Далёка, далёка несліся вясёлыя гукі частушак:

Я чытала Леніна,
Я чытала Сталіна,
Што калгасная дарога
Для ўсёй вёскі правільна.
З новым сталінскім статутам
Багацее наш калгас,
Усе адзеты і абуты,
Ёсць ўсё цяпер ў нас.

Калгаснікі збіраліся на ўрачысты сход, прысвечаны адчыненню ў калгасе хаты-радзільні.

Вось яна хата-радзільня. Добра абсталяванае, чыста прыбранае памяшканне з трох пакояў і кухні. 5 ложкаў, накрытых новымі коўдрамі і чыстымі просцінамі. Белыя, як снег, навалачкі на мяккіх падушках.

Акушэрка Паша Андрэеўна расказвае пра радасць калгасніц, пра іх задавальненне хатай-радзільняй.

Толькі некалькі дзён адчынена хата-радзільня, а Паша Андрэеўна прыняла ўжо двое радоў. Яна вельмі чула і клапацліва адносіцца да рожаніц — калгасніц.

Калгасніца Каршук — маці восьмярых дзяцей. Семярых яна нарадзіла пры „дапамозе“ бабак-павітух, а восьмае нарадзіла ў хаце-радзільні.

— Вось, калі я адчула сапраўдныя клопаты аб нас, калгасніцах. Выказаць не магу — колькі добра зроблена для жанчын, — гаворыць Каршук. — Вельмі добра мяне глядзіць акушэрка. Дзякуй таварышу Сталіну! Ён даў нам радаснае жыццё.

Сярод абраных у прэзідыум схода маладая калгасніца — Барсук Маня — першая роджаніца калгаснай хаты-радзільні. Яна адна з лепшых ударніц калгаса.

Слова атрымлівае Маня. Яна ўстае і ўсхваляваным голасам расказвае аб тым, як працуе яна па-ўдарнаму, як тры разы прэміравалі яе і нарэшце у якіх умовах раджала яна, шчаслівая жанчына шчаслівай краіны.

— Дзякуй дарагому таварышу Сталіну за яго клопаты аб калгасніцах! Вядома, каб не таварыш Сталін, мы-б, жанчыны, такога жыцця не прычкалі-б. Сталін наш самы лепшы бацька, які клапаціцца аб нашым здароўі, аб нашых дзецях.

Дзякуй таварышу Сталіну, дзякуй нашай партыі і Совецкай уладзе! — закончыла Маня.

На сходзе выступіў таксама бацька Мані — Рыгор.

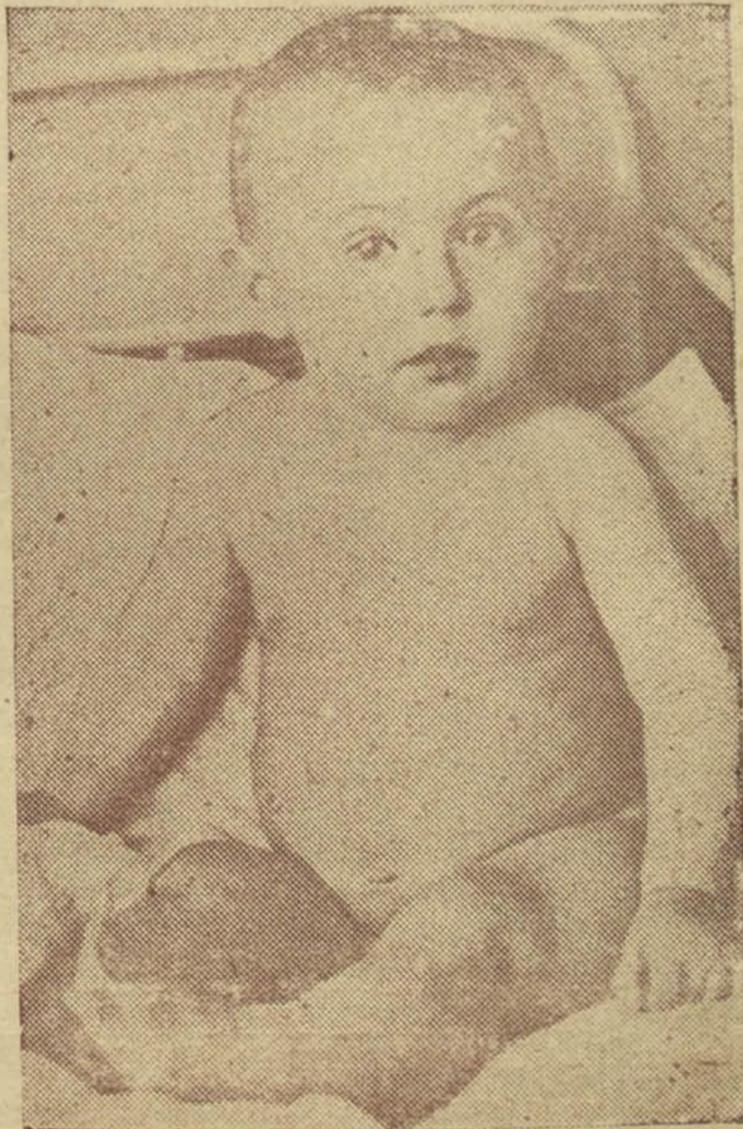
— Па новаму мы цяпер зажылі ў калгасе, — гаворыць ён, — па новаму трэба спраўляць і радзіны. Раней я хадзіў у царкву, верыў папам, а цяпер я ад гэтага адмовіўся. Дачка мая Маня таксама забыла пра царкву. Мы рашылі даць імя нованароджавай дзяўчынцы — Валя. Добра нам жывецца ў калгасе і асабліваю радасць прычкалі нашы жанчыны. Дзякуй таварышу Сталіну за вясёлае і шчаслівае жыццё!

Бурнымі воплескамі былі пакрыты апошнія словы Рыгора. Шасцідзсяці і пяцідзсяцігадовыя калгасніцы, падняўшыся з месц, апладыравалі яму больш за ўсіх. Яны апладыравалі ў гонар любімага і дарагога правадыра працоўных таварыша Сталіна, які прынёс ім усім другую маладосць.

Позна ноччу разыходзіліся дамоў калгаснікі і калгасніцы. Маладыя дзяўчаты і хлопцы весела спявалі калгасныя частушкі.

Г. Скуцэня
П. Вайцэховіч

Слуцкі раён. Калгас „Краіна Совецаў“.

Галічка Крук — выхаванка ясляў імя Сталіна (Менск).

БД 1415

Цана асобнага пумару 20 кап.

ПАДЗЯКА ЗА ДЗЯЦЕЙ ДАРАГОМУ СТАЛІНУ

— Саля, дай я цябе пакатаю!
— Не, давай луце я цябе!

Абраша як бачна згадзіўся з гэтай прапановай. Ён па гаспадарску ўсеўся ў санкі і з дапамогай Салі і сваіх ног, паехаў па роўнай снежнай сцежцы.

Дзіцячы гоман і вясёлы смех запоўнілі сад сёння, як і кожны дзень, рэбят выялі сюды на паўтарыгадзінную прагулку. Апанутыя ў цёплую, добрую вопратку яны не адчуваюць холада. І калі кіраўніца напамінае аб тым, што пара найсці ў пакой, да яе падбягае з паразавеўшымі шчочкамі крэпыш Валя і просіць:

— Цёця, я яшчэ хачу пагуляць.

16 год існуюць яслі імя таварыша Сталіна. У яслях, як у лютэрцы адбіваюцца клопаты партыі і ўраду аб дзецях. Толькі за 1935 год яслямі выдаткавана 150.000 рублёў.

70 малышоў знаходзяцца ў чатырох групах. Кожная група мае па два вялікіх пакоя. Ёсць свой душ. Усюды бездакорная чыстата. Сцены і вокны, дзверы падлога зіяюць. На ложках беласнежная пасцельная бялізна. Утульна абстаўлены пакой.

Ва ўсім адчуваюцца клопаты аб дзецях: і ў сачэнні рэжыма дню, і ў харчаванні, і ў гульнях.

І на рэбятках гэта сказваецца. Вось трохгадовы Толя Кацнель-

сон. Прэкрасна ўпітаны хлопчык, з мілавідным, здаровым тварыкам. Ён весела смяецца ад падпрыгвання зайчыка, з якім гуляе. А калі гэта яму прыядаецца, ён становіцца ў канцы пакоя ў сур'ёзнай позе, падымае ручку і „рэгулюючы рух“ заяўляе:

— Я міліцыянер, праходзьце!

Выхаванне рэбят праходзіць не без цяжкасцей. Валю Цішкевіч прынеслі ў яслі, калі ёй было два з паловай месяцы. Бацька яе алкаголік і ўжо да яслей яна перанесла цяжкую экзэму. Рахіт у яе быў востры. І за Валею уважліва сталі сачыць. Кожныя 7—8 дзён доктар яе дэтална аглядаў. Далі ёй спецыяльнае харчаванне, і зараз Валя адна з лепшых рэбят у групе.

У яслях ёсць свой доктар, свой педолаг. У кожнай групе кіраўніца і тэхнічка. Работнікі аддана адносяцца да сваіх абавязкаў. Асабліва гэта трэба сказаць пра кіраўніцу Веру Тумашэўскую, сястру Галуціну і санітарку Балдэсаву.

Галуціна доўгія гады працуе ў грудной групе. Не дарма груднячкі працягваючы да яе ручонкі ляпечуць:

„Ма-ма,—ма-ма“.

Тав. Галуціна з гонарам расказвае:

— Ларык Рубашкін 27 снежня важыў 8,5 клгр., а 17 студзеня ўжо—9,2. Ліля Вагер за гэтыя 20 дзён прыбыла ў вазе на 800 грам.

За прыгожае жыццё рэбят радуецца маткі. З пачуццём удзячнасці да вялікага Сталіна за сябе і сваіх малышоў напоўнены іх сэрцы.

У насценнай газеце ясляў маці Вержбіцкая піша:

— „Дзякую Совецкай уладзе, дзякую дарагому Сталіну за тое, што нам, маткам, прадастаўлена магчымасць удзельнічаць у будаўніцтве соцыялізма, што нашы дзеці добра выхоўваюцца ў яслях“.

Шыфрына

Менск.

Выхаванец яслей Толя Кацнельсон.

Выданне ЦК КП(б)Б

Адрас рэдакцыі: Менск, Дом друку, 3-ці паверх, пакой 60. Тэл. 24-118

РЭДКАЛЕГІЯ

Друкарня імя Сталіна

Заказ № 177

Тыраж 12.580

Уп. Галоўлітбела № Ш-3221.

Вдана ў набор 15/II—36 г.

Падпісана да друку 29/II—36

У пумары 2/2 арк. 120.140 друк. знакаў.